

SZABÓ JÓZSEF

DEVIZAHITEL

**KÉZIKÖNYV
KÉPVISELŐKNEK**

SZABÓ JÓZSEF

DEVIZAHITEL

**KÉZIKÖNYV
KÉPVISELŐKNEK**

A kézikönyv a Hiteles Mozgalom szakmai segítségével jött létre.

Köszönöm ezúton is a Hiteles Mozgalom aktivistáinak a javaslatokat, a felvetéseket, a segítő szándékú kérdéseket.

A 2011-ben alakult Hiteles Mozgalom az Arany Liliom Alapítvány munkaszervezeteként tevékenykedik.

Első kiadás – 2017. augusztus

Borító fotó: Csécsei Ilona

Borító terv: Domján István

Nyomdai munkák: Bado Studio & Print Bt

ISBN 978-963-12-9362-3

Kapcsolat a szerzővel: devizahiteligazság@gmail.com

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	5
Hivatalos álláspont a várható deviza árfolyamról.....	7
A hivatalos állásponttal ellentétes gazdasági elmélet	11
Az elmélet felhasználása a mindennapokban	19
Az elméletet a gyakorlat igazolja	24
Eltérés az előrejelzéstől	32
Forint és devizahitel törlesztéseinek alakulása.....	35
A devizahiteles albizottság elsietett munkája	41
Bankszövetség megtévesztése a devizahiteles albizottságban.....	50
Új parlamenti bizottság szükségessége.....	53
Javaslat az Igazságügyi minisztériumból	55
Nem megfelelő árfolyamkockázat ismertetés	58
Az adós által nyertes per hatása	60
Devizahiteles perek tízezrei	70
Jogalkotói szándék és bírói gyakorlat.....	72
Uniós irányelv: a fogyasztók a tények teljes ismeretében hozhassanak döntést.....	79
Megállapítások	87
Ábra gyűjtemény.....	95

Bevezetés

Ez a kézikönyv annak igazolása, hogy bő 5 év elteltével miért van szükség újra parlamenti devizahiteles bizottság létrehozására.

A kézikönyvben elsőként a jelenlegi hivatalos álláspontot ismertetem a deviza árfolyamok várható alakulásával kapcsolatban (árfolyamkockázat), majd a hivatalos állásponttal ellentétes közgazdasági elméleteket (pl. kamatparitás) és az elmélet helyességét igazoló-ellenőrző vizsgálatokat. Több tanulmányból is idézek, mely megállapítja, hogy a forintos- és a devizás kölcsönök törlesztő részletének alakulása eltérő. A devizás kölcsön törlesztő részlete kezdetben igaz hogy alacsonyabb, azonban egy idő után lényegesen magasabb lesz, mintha az adós forintos kölcsönt választott volna. A devizahitelezés legintenzívebb időszakában (2004-2008), a forint azért tűnt stabilnak, mert ez idő alatt kevésbé romlott, mint kellett volna a gazdasági alapelvek, törvényszerűségek szerint.

A 2012 elején elkészült parlamenti devizahiteles albizottsági anyag tartalmazza a kamatparitás elméletét és jelentőségét, azonban ezzel a fontos ténnyel, kellő mélységében a bizottsági üléseken nem foglalkoztak. A Bankszövetség főtitkára az árfolyamokkal kapcsolatban valótlanosságot állított a devizahiteles albizottság ülésén. A valótlan állításból levont következtetés vált mérvadóvá, a devizahiteles törvények alapjává, közismertté: az árfolyamváltozás iránya és mértéke előre nem határozható meg.

Az Országgyűlés 2003-ban, a bankkölcsön szerződésekkel kapcsolatos fogyasztóvédelmi jogszabályokat jelentősen megszigorította. Azért, hogy e szabályok ne érvényesülhessenek a devizahiteles perekben, a bíróságok felső vezetése olyan bírói gyakorlatot dolgozott ki 2015 végén, melynek alapján, ha a bíróság megállapítja, hogy a bank a törvényi előírásokat nem tartotta be, akkor az adós pervesztes lesz. Előfordulhat még az is, hogy több millió forint perköltség és illeték megfizetésére kötelezi őt a bíróság. Fel kell tárnai, hogy valóban ez volt-e a törvényhozói akarat a fogyasztóvédelmi törvények szigorításakor. A megtévesztett és becsapott fogyasztókat kívánták elrettenteni attól, hogy pereljék a bankjaikat, vagy a bankok tevékenységét kívánták szabályozni azért, hogy az emberek felelősségteljes döntést tudjanak hozni?

Kidolgoztak egy „kegyelemdöfést” az adósok számára, mely alapján ha „szerencsések” és pert nyernek a megtévesztő árfolyamkockázat tájékoztatás miatt, akkor piaci kamatozású forintkölcsönként kelljen a bankjukkal elszámolni. Parlamenti bizottságnak kell megvizsgálni azt, hogy átalakíthatja-e ilyen mértékben a

semmis szerződést a bíróság? Ez a megoldás megfelel-e az uniós fogyasztóvédelmi elveknek? Kötelezhető-e az adós olyan kölcsön teljesítésére, melynek a felvételére nem lett volna jogosult? Ha ilyen forintos kölcsön kérelmével ment volna be a bankba, akkor a bank megállapította volna, hogy nem képes visszafizetni!

A kézikönyvben az állításaimat mindvégig idézetekkel támasztom alá. A könyvben végig, hasonlóan mint most, eltérő tördeléssel megkülönböztetem az állítást és az idézeteket. Idézet:

Tehát elvben
és hosszabb távon azt kell mondjuk,
hogy az árfolyamkülönbségek
a kamatparitásokkal egyeznek meg.

Fedezetlen kamatparitás szerint
az árfolyam várható változása
kompenzálja a hozameltéréseket.

Senki se ijedjen meg, ha olyat olvas, amit nem ért teljes mértékben. Valószínűleg tovább haladva a kézikönyvben, pár oldallal később, világossá, érthetővé válik. Mindent megpróbálok közérthetően ismertetni, megmagyarázni, lehetőleg egy másik idézettel:

Ahol magasabb a kamat
az a valuta leértékelődik,
tudniillik miért magasabb a kamat?
Mert magasabb az infláció, ugye,
mint a másik helyen.

Ha **magasabb az infláció,**
mint a másik helyen,
akkor előbb utóbb
ez a **valuta le fog értékelődni**
a másikhoz képest.
Ez teljesen világos volt az első pillanatban.

Az idézetekben a **szövegkiemelés** tőlem származik. Az idézetek forrását a lap alján minden esetben feltüntetem.

A kézirat végén található néhány ábra. Olyanok is amelyekre az idézetekben találhatóak, és olyanok is melyeket én tartok fontosnak.

Hivatalos álláspont a várható deviza árfolyamról

A Kúria 2013-ban nagyon egyértelműen, és nagyon határozottan foglalt állást. Az árfolyamváltozás várható iránya és nagysága előre nem határozható meg. Erről a pénzintézeteknek nem kellett így tájékoztatni azokat, akik deviza kölcsönöket kívántak felvenni. Idézetek a Kúria határozatából:

A deviza alapú kölcsönszerződések
megkötésére azért került sor,
mert **az adós célja** az volt,
hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál
alacsonyabb kamat mellett jusson kölcsönhöz.
Erre csak úgy volt lehetőség,
ha devizában adósodik el,
ami egyben azt jelenti,
hogy **vállalja az árfolyamváltozás kockázatát,**
melynek iránya, mértéke
előre nem látható, nem kiszámítható.

Önmagában a múltbeli tendenciák
nem alapoztak meg a jövőre vonatkozó várakozásokat,
még akkor sem,
ha abból esetleg az árfolyam gyengülésének
tendenciájára lehetett következtetni...

A tájékoztatási kötelezettség **nem terjedhetett ki**
az árfolyamváltozás várható irányára,
előre nem látható mértékére,
a kockázat reális voltára,
valószínűségére.

Kúria 6/2013 számú Polgári Jogegységi Határozat (PJE) – 2013.12.16.

A devizahiteles törvényekkel kapcsolatban többen az Alkotmánybírósághoz fordultak. Alkotmánybíróság az egyik döntésében a deviza árfolyamának várható változását „ésszerűen előre nem látható”-nak tartja. Idézem:

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint
a törvényalkotói beavatkozás alkotmányos feltételei
a támadott jogszabály tekintetében teljesültek.
Az állam a körülményeknek
az ésszerűen előre nem látható
és a normális változás kockázatán túlmenő alakulása,
az általa csak korlátozottan befolyásolható
forint árfolyam gyengülése
és ehhez kapcsolódóan
a devizahitelesek jelentős számának
nehéz helyzetbe kerülése,
valamint az ország általános deviza-eladósodottsága miatt
kényszerült gyors beavatkozásra
egyes intézkedésekkel – köztük
a végtörlesztési törvénnyel – az adósok érdekében,
az országot fenyegető jelentős anyagi
és szociális károk elkerülése céljából.

Az állami beavatkozás e
gyik legfőbb indoka volt
a kölcsönszerződések tekintetében
az ésszerűen előre nem látható
és a normális változás kockázatán túlmenő
körülményváltozás,
nevezetesen
a forint árfolyamának
jelentős gyengülése.

3048/2013. (II. 28.) AB határozat [35] és [51]

A devizahitelezés nem csak hazánkra volt jellemző, hanem több volt szocialista országra is. A perekkel kapcsolatban egyre gyakrabban fordulnak a bíróságok a luxemburgi Európai Unió Bíróságához (EUB Curia). Általában azért, hogy segítsen értelmezni az uniós fogyasztóvédelmi elveket. A Nagyvárad Fellebbviteli Bíróság az árfolyamkockázattal kapcsolatban tett fel kérdéseket. Ebben az ügyben még nem született ítélet, azonban már a Főtanácsnok elkészítette döntéshozatalra az ügyet. Ebben az előkészítő anyagban felmerül annak a lehetősége, hogy a banknak lehetett olyan információ a birtokában, melyet nem adott át a hitelfelvevőnek, az adósnak. A Főtanácsnok szerint nincsenek arra még bizonyítékok, hogy a bankok előre láthatták a svájci frank „drámai mértékű emelkedését”. Idézetek a Főtanácsnok összefoglalójából és megállapításaiból:

**A hitelfelvevők szerint
a bank láthatta előre
a svájci frank árfolyamának
változását és ingadozásait.**

Arra hivatkoznak,
hogy az említett ingadozásokról való egyértelmű
tájékoztatás elmulasztásával
a bank megsértette tájékoztatási,
figyelmeztetési és tanácsadási kötelezettségét,
valamint azon kötelezettségét,
mely szerint a szerződéses feltételeket
világos és érthető módon kell
meghatározni annak érdekében,
hogy a hitelfelvevő fel tudja mérni
a megkötött szerződéssel általa vállalt
kötelezettségek terjedelmét.

Mindazonáltal ésszerűtlennek tűnik számomra,
hogy a hitelszerződés megkötésének stádiumában
olyan későbbi események
vagy változások bekövetkezéséről kelljen
a szolgáltatónak tájékoztatnia a fogyasztót,
amelyeket nem láthatott előre.

Csak olyan információ nyújtása várható el a szolgáltatótól,

**amelynek objektíve birtokában van,
vagy kellene lennie
a szerződés megkötésének pillanatában.**
A jelen ügyben,
arra vonatkozó **bizonyítékok hiányában,**
hogy a bank a román lej és a svájci frank
váltási árfolyamának 2007-es évtől megfigyelt
drámai mértékű emelkedését
előre láthatta volna,
és erről **szándékosan**
nem tájékoztatta a hitelfelvevőket,
véleményem szerint
teljesen ésszerűtlen azt elvárni,
hogy az árfolyamkockázatot egyedül
a szolgáltató viselje.

Nils Wahl Főtanácsnok indítványa (2017. április 27.) C-186/16. sz. ügy
Ruxandra Paula Andriciuc és társai kontra Banca Românească SA – 19., 68. és 69. pontok

A hivatalos állásponttal ellentétes gazdasági elmélet

Valóban nem látható előre a deviza árfolyamváltozás várható iránya és nagysága, ahogy a Kúria állítja? Valóban ésszerűen előre nem látható a deviza árfolyamváltozás, mint ahogy azt az Alkotmánybíróság állítja? Mi tekinthető az Alkotmánybíróság megfogalmazása szerint „normális változás kockázatának”? Az EUB-Curia főtanácsnoka felteszi a kérdést, van-e bizonyíték arra, hogy a bank birtokában volt, vagy a banknak birtokában kellett lennie a szerződés pillanatában olyan információnak, hogy a deviza (CHF) árfolyamának emelkedése várható? A következőkben ismertetem a bizonyítékokat.

2007-ben az Erasmus program keretében nemzetközi együttműködéssel készült el egy gazdasági tananyag (modul). Dr. Pucsek József főiskolai docens, a Budapesti Gazdasági Egyetem tanszékvezető helyettese (Pénzügyi és Számviteli Kar) volt a modul vezetője. A tananyagban a deviza várható árfolyamának „becslésére” három módszert is ismertetnek. Az első kettő egyensúlyi helyzet fennállását és fennmaradását tételezi fel. Az egyensúly idegen szóval „paritás”. Vásárlóerő paritás illetve a kamatparitás elvéről beszélhetünk. A harmadik módszer a két ország fizetési mérlegét vizsgálja. A három módszert így magyarázzák az idézetek:

3.4. A devizaárfolyam alapvető meghatározó tényezői

A deviza egyensúlyi árfolyamának becslésére

háromféle módszer létezik. Származtatható :

- a vásárlóerő-paritás elméletéből,
- a kamatparitás elméletéből és
- a fizetési mérleg oldaláról közelítve.

3.4.1. A vásárlóerő-paritás elmélete

A vásárlóerő-paritás elmélete

az « egységes árak törvényén » nyugszik,

amely szerint

egy kereskedelmi akadályoktól,

szállítási és információs

költségektől mentes világban

az áruk árának a különböző országokban

azonosnak kell lenni.

Ha ez nem így van,
akkor az adott áru esetében arbitrázs keletkezik.
Tehát azt **ott vásároljuk meg, ahol a legolcsóbb,**
és ott adjuk el, ahol a legdrágább,
amíg az egyensúly újra helyre nem áll.

Ha például egy adott periódusban
Magyarországon az áremelkedés kétszer gyorsabb,
mint Japánban, akkor a yen vásárlóereje
fele mértékben csökken, mint a forinté.

A két valuta (HUF/YEN) közötti
egyensúlyi árfolyam
a kétszeresére nő.

Anélkül, hogy a részletekbe mennénk,
megállapíthatjuk,
hogy a vásárlóerő-paritás elméletét
nagy népszerűsége ellenére
számos kritika éri úgy az elmélet,
mint a gyakorlat oldaláról.

3.4.2. A kamatparitás elmélete
A kamatlábak és az árfolyamok közötti kapcsolat
azt jelzi, hogy **egy külföldi valuta**
törvényszerűen leértékelődik,
amennyiben a külföldi kamatláb
gyorsabban emelkedik, mint a hazai.
A kamatparitás elmélete tulajdonképpen
az egységes árak elvének pénzügyi piacokra
történő alkalmazását jelenti.

Elmélet,
mely szerint a határidős és az azonnali
devizaárfolyamok közötti különbség
megegyezik a külföldi és a hazai
kamatlábak közötti különbséggel.

A kamatparitás-elmélet szerint
a keresztárfolyamok meghatározása

a pénzpiac segítségével történik,
a pénz a legmagasabb hozammal
rendelkező országba áramlik.
Amelyik országban kamatemelést hajtanak végre,
az maga felé irányítja a nemzetközi tőketranszfer
(a magasabb kamatok miatt
nő a betétek állománya),
tehát nő
az ország devizája iránti kereslet.

3.4.3. A fizetési mérleg elmélet

Az egyensúlyi árfolyam-elmélet szerint
– a vásárlóerő-paritás elméletével szemben –
az az árfolyam megfelelő és alkalmazandó,
amely mellett a fizetési mérlegek
egyensúlyban tarthatók,
hosszabb periódust véve alapul.

Nemzetközi pénzügyek finanszírozás és pénzgazdálkodás – 27-28. oldal

A projekt referenciaszáma: 134350-LLP-1-2007-1-HU-ERASMUS-EVC

A projekt címe: Virtual campus for SME sin a multicultural milieu

Dr. Lóránt Károly mérnök-közgazdász, a Magyar Közgazdasági Társaság tagja nagyon egyszerűen elmondja egy riportban, hogy miért volt várható a forint gyengülése a devizás kölcsönszerződések megkötésekor. A magasabb kamatozású valuta leértékelődik:

**Ahol magasabb a kamat
az a valuta leértékelődik,**
tudniillik miért magasabb a kamat?
Mert magasabb az infláció, ugye,
mint a másik helyen.

Ha magasabb az infláció,
mint a másik helyen,
akkor előbb utóbb ez a valuta
le fog értékelődni
a másikhoz képest.
Ez teljesen világos volt
az első pillanatban.

Dr. Száz János egyetemi tanár a Nemzetközi Bankárképző Központ egyik alapítója, majd elnöke, a Budapesti Corvinus Egyetem professzora, vállalati pénzügyek, befektetések c. tárgyak (felelőse és) oktatója. Korábban a Közgazdaságtudományi Egyetem Közgazdasági Karának dékánja és a Befektetések tanszék vezetője. A 90-es évek közepén a Budapesti Értéktőzsde elnöke és a Közép Európai Brókerképző Alapítvány egyik alapítója. Az MNB jegybanktanács tagja 1997 és 2000 között.

A 90-es évek elején megjelent átfogó művében természetesen Ő is foglalkozik a kamatparitás elméletével. Megállapításai szerint összefüggés van a napi (prompt, spot) árfolyam és a korábban, már előre erre a napra kiszámolt határidős (termin) árfolyam között. Határidős deviza árfolyam ügyletet lehet kötni a tőzsdén (futures), vagy a bankközi piacon (forward). Ha az előre kiszámolt határidős és a tényleges napi árfolyam jelentősen eltér egymástól, akkor kockázatmentes profitra (arbitrázs) van lehetőség a pénzpiacokon. Az arbitrázs lehetősége a napi árfolyamot a korábban kiszámolt árfolyam felé tereli. Az egyensúlynak (paritás) fenn kell maradnia, ha eltérés keletkezik (anomália), akkor annak meg kell szűnnie (ekkor vagy az árfolyamnak, vagy a kamatszintnek változnia kell).

A prompt és határidős

hitel-, illetve devizapiacok alapvető jellemzője,
hogy a rajtuk kialakuló
hitel- és devizaárfolyamoknak
egységes, meghatározott
szerkezetet kell mutatniuk.

Ezeket az **egyensúlyi, paritásos** viszonyokat
az **arbitrázs tevékenység** tartja fenn,
amely számára a paritástól eltérő árfolyamok
kockázatmentes profitlehetőséget jelentenek,
s így az arbitrázsból adódó
kereslet- és kínálat eltolódások
helyreállítják a megbomlott paritásokat.

Háromvalutás arbitrázs
a keresztárfolyamok konzisztenciáját biztosítja.
Bármilyen időpontra vonatkozóan
pl. a fontot márkára váltva
ugyanannyi márkát kell kapni,
mintha a fontot dollárra,
a dollárt pedig márkára váltanánk.

A **fedezett kamatparitás** azt mondja ki,
hogy pl. a fontot dollárra váltva,
dollárban kamatoztatva,
majd határidős – futures vagy forward – ügylet révén
előre rögzített árfolyam mellett
visszaváltva a dollárt (swap),
ugyanannyi fontot kell kapnunk,
mintha átváltás nélkül
kamatoztattuk volna tőkénket.

Dr. Száz János a művében ismerteti a piac résztvevőit és a szerepüket is.

A határidős piacok résztvevőit
három csoportba szokás sorolni
a kockázathoz fűződő viszonyok alapján.

1. **Fedezeti ügyletet kötők** (hedgers):
a normál üzletmenetükből adódóan van
(devizaárfolyam- vagy kamat-)
kockázatot jelentő követelésük, vagy tartozásuk,
és a **határidős műveleteket kockázatuk
csökkentésére használják.**

2. **Arbitrázsőrök:**
a kamatlábak és a devizaárfolyamok
anomáliáit kihasználva
a határidős műveleteket
kockázatmentes
profit szerzésére használják.

3. **Spekulánsok** (traders):
az árfolyam és (kamat-) szintekkel, illetve
azok relatív változásaival kapcsolatos
várakozásaik alapján
a határidős műveleteket
kockázatvállalással járó
nagy profitok
szerzésére igyekeznek felhasználni.

Az arbitrázsőrök tevékenysége
hangolja össze időben és térben
(pl. a forward és a futures piacok között),
valamint az egyes „árufajták”
(devizák, hitelfajták) között
az árfolyam alakulást.

Száz János: Hitel, pénz, tőke – A hitelpénz és a pénztőke idődimenziója

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó – 1991 – ISBN 963 222 355 1

121. oldal – A kereslet és kínálat összetevői a határidős pénzügyi piacokon

Bő negyed évszázaddal ezelőtt írt könyvében Száz János azt is megállapítja, hogy nem csak az arbitrázsörök „terelik” az árfolyamot, hanem a napi ügyletük során keletkező kockázatokat záró „fedezeti ügyletkötők” is.

A fedezeti ügyletkötők
azáltal tartják
a **paritás közelében** a termin árfolyamot,
hogy a paritástól való eltérés
irányától és mértékétől függően
bonyolítják ügyleteiket
a termin avagy a prompt piacon,
ennek függvényében
terelve át egyik piacról a másikra
a keresletet,
illetve a kínálatot.

Száz János: Hitel, pénz, tőke – A hitelpénz és a pénztőke idődimenziója

Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó – 1991 – ISBN 963 222 355 1

154. oldal – Választás a prompt és a termin piaci megoldások közül

Az elmélet felhasználása a mindennapokban

Határidős árfolyam a kamatparitás elméletéből levezetett képlettel számolható ki. A képlet roppant egyszerű. Szerepel benne a napi (prompt) árfolyam és a két devizára jellemző kamat, valamint az időtartam. Minél hosszabb időre számoljuk az árfolyamot, annál jobban gyengül (a magasabb kamatozású) deviza. Az a deviza fog erősödni, amelyiknek alacsonyabb a kamat szintje.

A képlet ismertetése több egyetemi, főiskolai jegyzetben megtalálható. A győri egyetemen Dr. Farkas Péter összegyűjtötte a pénzügy területén használt legfontosabb képleteket, és számpéldával ismerteti ezeket:

2011.04.04.-én

az HUF/EUR árfolyam 266,55.

Mekkora a 3 hónapos határidős árfolyam,

ha a forint kamatláb

erre az időszakra vonatkozóan 5,95%,

az euró esetében pedig 1,25%?

(a számítás eredménye a képlettel 269,67 HUF/EUR)

Ez azt jelenti tehát,

hogy a három hónapos forward árfolyam

269,67 HUF/EUR.

Ezt az árfolyamot akkor használjuk,

ha ma egyezünk meg abban,

hogy három hónap múlva (90 nap),

eladunk/vásárolunk eurót forint ellenében.

Összefüggésként megjegyezhetjük tehát,

hogy ha a jegyzett deviza

magasabb kamatozású,

mint a bázisdeviza,

akkor a határidőre jegyzett deviza

folyamatosan gyengül

a bázisdevizához képest.

Minél hosszabb időre kalkulálunk,

annál nagyobb a gyengülés mértéke.

Ha a futamidő 120 nap,
akkor a határidős árfolyam
270,71 HUF/EUR.

Ha a CHF kamatozása alacsonyabb,
mint az EUR kamatozása,
akkor a svájci frank határidőre
erősödni fog az euróval szemben.

A bankok és különböző más pénzintézetek nap mint nap számolnak határidős árfolyamot. Az egyik legnagyobb, és a devizahitelezésben jelentős szerepet betöltő bank, a Raiffeisen, egy külön kiadványban ismerteti a pénzügyi termékeit. Nagyon érthetően elmagyarázza, hogy a gazdaság szereplői, a kisebb-nagyobb vállalatok mikor és miért használnak határidős árfolyamokat:

Tegyük fel,
hogy külföldi partnereik 3 hónap múlva
50.000 EUR-t fizetnek Önöknek.
Tartanak egy esetleges forinterősödéstől,
és szeretnék **kiküszöbölni**
az ügyletből eredő **árfolyamkockázatot,**
ezért egy határidős ügylet keretében
szeretnék **eladni a jövőben befolyó 50.000 EUR-t.**

A Bank jegyez Önöknek
egy határidős árfolyamot,
mely a következőképpen alakul:
Határidős árfolyam = Aktuális spot árfolyam + futamidőre
vonatkozó kamatkülönbözet
Határidős árfolyam = 285,00+3,70 =288,70

Tehát Önök 288,70-es árfolyamon
3 hónapos határidőre
50.000 EUR-t eladnak Bankunknak.
3 hónap múlva **a piaci árfolyamtól függetlenül**
az 50.000 EUR HUF-ra váltása ezen,
az előre meghatározott
288,70-es **árfolyamon** történik meg.

A határidős ügylet
az árfolyamkockázat kiküszöbölésének
legegyszerűbb módja,
mely által Ügyfeleink fixálhatják
egy adott deviza jövőbeni árfolyamát.

Egy határidős ügylet esetén
az üzletkötés pillanatában
rögzítjük az ügyletkötés összegét,
az árfolyamot,
a lejáratot,
de a **pénzügyi teljesítésre**
csak a **lejárat napján**
(T+2 napon túl) **kerül sor.**

Határidős ügyletet
a Bank minimum 50.000 EUR,
vagy vele egyenértékű
más deviza esetén tud kötni.

A határidős árfolyam
és az aktuális spot
(T+2 napos) árfolyam között,
a megfelelő futamidőre vonatkozó
kamatlábak különbsége
teremti meg a kapcsolatot.

Raiffeisen Bank – Treasury útikalauz

33. oldal – 4.4.2 Határidős ügylet (Forward)

Ismerjük már az „árfolyam becslés” alapját adó elméletet, a kamatparitás elvét. Tudjuk, hogy az elméletből származó képlettel számolják a határidős árfolyamot. Azt is tudjuk, hogy mire használják a vállalkozások a határidős árfolyamot. Azt viszont nem tudjuk, hogy mekkora ennek a jelentősége? Mekkora értékben kötnek ilyen határidős üzleteket? A választ a Raiffeisen Bank útikalauzából is megismerhetjük. Nap mint nap hatalmas mennyiségű pénz fordul meg a devizapiacon. 2010-ben naponta közel 4.000 milliárd USD „cserélt gazdát”. Túlnyomórészt bankközi (forward) ügyletekről van szó. A határidős árfolyam számolása a bankoknál napi rutin. Ezt kell számolni az FX csereügyleteknél, a deviza swapoknál is.

A globális devizapiacon 2010-ben naponta,
átlagosan közel 4.000 milliárd USD
cserélt gazdát.

Az előző, több mint egy évtized alatt,
ez a szám két és félszeresére nőtt.

Egy átlagos napon körülbelül
Magyarország éves GDP-jének
harmincszorosa fordul meg a devizapiacon.

A globális devizapiac megosztása 2010-ben:

Azonnali (spot) ügylet – 37%

Határidős ügyletek – 12%

FX csereügyletek – 44%

A devizapiac összforgalmának 96%-a
a tőzsdén kívüli piacon zajlik.

A magyar devizapiacot
az ügyletek névértékét tekintve
a swap ügyletek uralják,
2012-ben az több mint 70%-os
részarányt tettek ki.

A határidős és az opciós ügyletek
6, illetve 4%-os arányukkal
jelentősen elmaradnak.

Az elméletet a gyakorlat igazolja

Ismert már, hogy a bankjaink nap mint nap számolják a kamatparitás elméletéből származó határidős árfolyamot. Tudjuk, hogy a napi árfolyamot a pénzpiac szereplői a határidős árfolyam felé terelik.

Jogosan merül fel a kérdés, hogy ténylegesen így van-e? Valóban van összefüggés az előre kiszámolt, határidős deviza árfolyam és a tényleges napi (prompt, spot) árfolyam között?

A Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem és a Veszprémi Egyetem Közgazdaságtan Tanszékének támogatásával jelent meg magyarul egy nemzetközi, gazdaságtannal foglalkozó könyv. A szerzők megállapítják, hogy a két ország kamatai közti különbségnek, a kamatparitás elmélete alapján, jelezniük kell a magasabb kamattal rendelkező ország pénzének leértékelődését. A gyakorlatban azonban vannak váratlan és meglepetésszerű árfolyammozgások, az előrejelzések hosszabb, több éves időszakban bizonyulnak a legsikeresebbeknek. A magasabb árszintű, inflációjú ország devizája előbb-utóbb leértékelődik – azt azonban nem lehet pontosan megmondani, hogy pontosan mikor.

Az ebben a fejezetben kifejtett elmélet azt sugallja,
**hogy az árfolyam előrejelzése
nem teljesen lehetetlen.**

A kamatparitás feltétele alapján
**a kamatkülönbségeknek
jelezniük kell
a leértékelődés várható mértékét.**

A gyakorlatban azonban
a váratlan vagy meglepetésszerű
árfolyammozgások jóval nagyobbak,
mint a kamatkülönbségek,
és elfedik a megjósolható árfolyam-alakulást.

A közgazdasági modelleken alapuló előrejelzések
hosszú, azaz **több éves időtávon bizonyulnak
a legsikeresebbnek.**

Ha egy országban például
tartósan emelkedik az árszint,
akkor valószínű,
hogy **a devizája**
előbb-utóbb leértékelődik,
azt azonban aligha lehet
pontosan megjósolni,
hogy ez mikor következik be.

A szerzőpár egy ábrán mutatja meg a könyvében, hogy 1974 és 1998 között, vagyis 25 év alatt, miként mozgott szorosan együtt, miként változott egyszerre az amerikai dollár és az angol font azonnali (spot, prompt) és 90 napos határidős (termin) árfolyama. A szakirodalom megkülönbözteti a fedezett és a fedezetlen kamatparitást. Mivel a célom az, hogy igazoljam egy parlamenti devizahiteles bizottság létrehozásának szükségességét, nincs arra szükség, hogy teljes mértékben belemélyedjünk a különféle kamatparitás elméletek vizsgálatára. Ezekkel a szakirodalom meglehetősen nagy terjedelemmel foglalkozik.

A 13.1. táblázat a legkeresettebb valuták
határidős árfolyamait mutatja.

**Bár a határidős és azonnali árfolyamok
nem szükségképpen egyenlők,
szorosan együtt mozognak,
mint ahogy az a 13.1. ábrán
a dollár/font árfolyamra vonatkozóan látszik.**

**Az azonnali és határidős árfolyamok
szorosan együtt mozognak.**

A fedezett kamatparitás segítségével megmagyarázhatjuk
az **azonnali és határidős árfolyamok**
szoros együttmozgását,
azt a minden jelentősebb valutára jellemző
erős korrelációt,
amit a 13.1. ábrán is láthatunk.

A várható eszközhozamokat befolyásoló váratlan események
általában viszonylag csekély hatást gyakorolnak
a rövid lejáratú (például három hónapos)
devizabetétek kamatkülönbözetére.

A fedezett kamatparitás így csak akkor marad fenn,
ha az azonnali és határidős árfolyamok
nagyjából azonos arányban változnak.

Schepp Zoltán közgazdász, a Pécsi Tudományegyetem docense, 2008-ban a Bankszövetség szakmai folyóiratában írt elemzést a devizafinanszírozás kockázatairól. Megállapítja, hogy a devizás kölcsönök, csak akkor lehetnek olcsóbbak a forintos kölcsönöknél, ha a deviza árfolyam nem változik. Elemzi az elmúlt évek stabil árfolyamát, és megállapítja, hogy hazánkban azért nem következett be a kamatparitásból adódó forintgyengülés (ezért nem volt forintleértékelődés), mert folyamatos volt a bankok devizahitelezése. Figyelmeztet: a devizaadósoknak veszélyt jelentene, ha a devizahitelezés hirtelen és jelentős mértékben visszaesne.

De mitől lehet „olcsóbb” a devizahitel?
A kézenfekvő,
ámbar félrevezető válasz az volna,
hogy a devizahitelek
alacsonyabb kamatozásuk miatt
eredményezhetnek alacsonyabb forrásköltséget.
Ez azonban féligazság,
pontosabban:
így, ebben a formában
egyszerűen nem állja meg a helyét.

**A devizahitelek ugyanis
csak akkor lehetnek olcsóbbak,**
ha a denominációs pénznem (pl. EUR vagy CHF)
nem értékelődik fel a forinttal – mint bázis-
vagy referencia pénznemmel – szemben annyira,
hogy ezt kompenzálja.

Ha a bázis- és a hitelpénznem
kockázati jellemzői egybeesnének,
akkor teljesülne a fedezetlen kamatparitás
(uncovered interest parity – UIP),
vagyis a várható hozamok és hitelterhek
a várt árfolyamváltozás révén
nemzetközileg kiegyenlítődnek,
a piac által várt és a határidős árfolyam egybeesik.

Ez más megfogalmazásban azt is jelenti,
hogy **a magasabb kamatú pénznemben is
olcsóbbnak bizonyulhat eladósodni,**
ha az illető pénznem
elegendő mértékben gyengül
a hitel futamideje alatt.

Hazánkban jelenleg ugyanis
épp az új hitelek felvétele révén
**folyamatosan újratermelődő
devizakínálat az egyik fontos oka annak,**
hogy nem következik be
az utólagos hozamkiegyenlítődést eredményező
forintleértékelődés.

A devizaadósokra
az egyik legnagyobb veszélyt
épp az jelentené,
ha ezen hitelek kereslete hirtelen
és jelentős mértékben
visszaesne.

70-71. oldal – 2. Mitől lehet olcsó a devizahitel?

Nemcsak külföldi, hanem hazai közgazdászok is vizsgálták, hogy az előre számolt árfolyam, mennyire tekinthető pontos előrejelzésnek? Már 1996-ban készült hazánkban elemzés. Barabás Gyula, a Magyar Nemzeti Bank munkatársa a Bokros csomag egyik elemét, a csúszó leértékelést vizsgálta ezen kívül ismertette a nemzetközi tapasztalatait is. 1995 január és 1996 március között az amerikai dollár és a német márka 1 hónapos határidős árfolyamától a tényleges árfolyam jellemzően 4-6 százalékkal hol lefelé, hol felfelé tért el (egy alkalommal volt 10% feletti eltérés). A kockázatmentes ügyleteknek (arbitrázs) is van költsége, így ha kicsi a profitlehetőség, akkor az elérhető nyereséget elvinné a költség. Ez az oka annak, hogy eltérés van a határidős és a valós árfolyam között.

Leggyakrabban az arbitrázstőke fejlettségével,
aktivitásával szokás indokolni,
hogy **a paritástól számított eltérés
csupán néhány bázispontnyi.**

A kockázatmentes profitlehetőségek kialakulásakor
az arbitrázsörök a **spot és forward** árfolyamokat
és/vagy a kamatlábakat
olyan irányban mozdítják el,
hogy a kockázatmentes profitlehetőségek
megszűnjenek.

Ekkor olyan helyzet alakul ki,
amelyben a paritástól mért eltérés
**nem haladja meg az arbitrázshoz
szükséges tranzakciók költségét.**

Dolgozatomban bemutattam,
hogy a fedezett kamatparitás
mind lebegő,
mind a magyarországi
csúszó leértékeléses árfolyamrendszerben
fennáll.

Barabás Gyula: Kamatparitás lebegő és csúszó leértékeléses árfolyamrendszerben
Közgazdasági Szemle, XLIII. évf., 1996. november
973 és 992. oldal – Lebegő árfolyamrendszer

Ebben az évben, 1996-ban készült egy másik hazai elemzés is. A nemzetközi tanulmányokat vizsgálva arra a következtetésre jut a szerző, hogy nem teljesül állandóan, folyamatosan a kamatparitás elve, ennek oka, hogy a magasabb kamatozású valuták hajlamosak a felértékelődésre.

Összefoglalva,
nyitott és tőkéletes tőkepiacon
a fedezett kamatparitás teljesül,
ezért a határidős árfolyamok
a kamatkülönbséget tükrözik.

A nemzetközi folyóiratokban
megjelenő tanulmányok döntő többsége
az ipari államok
lebegő árfolyamú valutáinak esetében
negatív eredményt kapott:
nem teljesült a fedezetlen kamatparitás,
sőt a kamatkülönbség átlagosan rossz előrejelzője
az árfolyamváltozás irányának.
Ezt a jelenséget forward discount bias-nak nevezik:
azok a valuták hajlamosak
nominális felértékelődésre,
amelyekkel magasabb kamat érhető el.

Évtizedek óta vizsgálják tehát hazai és nemzetközi közgazdászok, hogy mikor milyen körülmények között érvényesül a kamatparitás elve, mennyire követi a tényleges árfolyam ez előre kiszámolt határidős árfolyamot. A vizsgálat kiterjed arra is, ha éppen nem követi, akkor annak mi lehet a gazdasági magyarázata.

A Budapesti Értéktőzsde 2004 októberében egy tanulmányt tett közzé a devizahitelezés kockázatáról és a kockázatok tőzsdei termékekkel történő semlegesítéséről. A számítás eredménye lesújtó lett: az adósnak drágább az árfolyam kockázatoktól semlegesített CHF hitel, mint ha (magas kamattal rendelkező) forinthitelt venne fel. A tanulmány készítése során a szerző, Végh Richárd, az állampapír hozamokból számolt CHF árfolyamokat 10 évre előre. A 2004-ben készült számítás 2014 decemberére 256 Ft-os CHF árfolyamot jelzett.

Mint látható a fedezett,
árfolyamkockázattól,
ha nem is tökéletesen de **megtisztított**
svájci frank alapú hitel összességében
többbe kerül,
mint a forint alapú hitel.

Ez az eredmény megfelel a várakozásoknak,
hiszen két pozíció közül,
amelyek ugyanolyan
kockázati tulajdonságokkal rendelkeznek
az a drágább, amelyiket szintetikus úton,
költségekkel járó tranzakciókkal állítottunk elő.

dátum	számolt CHF árfolyam
2005. december	167,51
2007 december	189,89
2012 december	239,51
2014 december	256,10

Végh Richárd: A devizahitelezés kockázati tényezői, és ezek csökkentése tőzsdei származékos termékekkel
Budapesti Értéktőzsde – BÉT havi elemzés – 2004 október
1. és 7-8. oldal

Eltérés az előrejelzéstől

Több ismertetett tanulmány is közölte, hogy a tényleges árfolyamok nem mindig egyeznek a korábban kiszámolt határidős árfolyammal. Amikor az okokat keresték az eltérésre, felmerült, hogy annak az országnak a pénze felértékelődik, amelyiknek magasabb a kamatszintje. Schepp Zoltán azt, hogy a forint nem romlott a kamatparitás elméletének megfelelően, épp magával a devizahitelezéssel magyarázta.

Visszatérve a BÉT 2004-es tanulmányában lévő CHF árfolyam előrejelzésekre, megállapíthatjuk, hogy az előrejelzés évekig „nem jött be”. A CHF árfolyama 2005 decemberében messze volt az előre jelzett 167-es árfolyam szinttől, és még 2007 decemberében is elképzelhetetlennek tűnt az előre jelzett 190-es CHF árfolyam.

Az eltérés, a tényleges árfolyam elmaradása az előre jelzettől, feltűnt a Magyar Bankszövetségnek is. A 2006 januári devizahiteles tájékoztatójuk egyrészt megállapítja, hogy 2000 és 2005 december között a forint árfolyam az euróval szemben stabil volt. A stabilitást egy ábrával is illusztrálja, melyen valóban szinte teljesen vízszintes az euro árfolyama.

Ha **2000. január elsejétől**
2005 decemberéig
naponta megnézzük
az euró forint árfolyamát,
akkor azt látjuk,
hogy hat éven keresztül
átlagosan
252,15 HUF/EUR volt az árfolyam,
anélkül, hogy trendszerűen
akár növekedett
vagy csökkent volna.

A Bankszövetség tájékoztatója a forint felértékelődésével magyarázza a stabil forintot. Megállapítja, ha az inflációs állapotokat nézzük, akkor a forint 22%-al értékelődött fel, míg ha a fajlagos munkaerőköltség alapján számolunk, akkor a felértékelődés 16%. A tájékoztató mindezt két, az MNB-től származó ábrával mutatja meg.

**Ha a 2000. évi átlagot
100-nak tekintjük,
akkor – akár a fogyasztói árak,
akár az ipari termelői árak alapján
számított – HUF/EUR
reál effektív árfolyamindex
2005. októberéig
nagyjából 22%-kal erősödött.
Másképp ez azt jelenti,
hogy a forint árfolyama
22%-kal kevésbé gyengült,
mint ha az a hazai és az EU-s
infláció különbségének
megfelelően változott volna.**

**A forint 16%-kal kevésbé gyengült,
mint ha a forintért vásárolható
termelékeny munkamennyiséget
vettük volna alapul,
vagyis 2005 júniusában 1 euróért
16%-kal kevesebb
hatékony munkát vásárolhatunk
a munkapiacon,
mint 2000. év átlagában.**

A Bankszövetség mindezen tények ellenére állítja 2006 januárjában, hogy hosszútávon még tovább fog erősödni a forint, nem kell számolni forint gyengüléssel. Határozottan nyugtatnak mindenkit: nem kell félni a devizahitelektől.

Hosszabb távon
egyértelműen azzal kell számolni,
hogy **a forint árfolyama**
– legalábbis reálértelemben –
folyamatosan felértékelődik.

Nemcsak a reálértelemben vett
tartós forintgyengülést zárhatjuk ki
a lehetséges jövőbeni forgatókönyvek közül,
hanem a forint jelentős
és tartós **nominális gyengülését is.**

Mivel a devizahitelek túlnyomó többsége
hosszabb lejáratú
(lakás- és gépkocsi finanszírozási) hitel,
az esetlegesen néhány napos
árfolyam ingadozás
a törlesztési terheket
érdemben nem változtatja meg.

Mindez azt jelenti:
a hosszabb lejáratú hitelt
felvenni szándékozók
nyugodtan választhatják
a pénzintézetek által kínált
devizaalapú hitelkonstrukciókat is;
a hitel futamideje alatt
a hitel törlesztési terhét
jelentősen és tartósan
megnövelő árfolyammozgás
valószínűleg nem lesz.

Forint és devizahitel törlesztéseinek alakulása

A Bankszövetség főtitkára, Kovács Levente, 2013-ban ismertette egy összefoglaló tanulmányában, hogy jellegét tekintve alapvetően különbözik egymástól egy forintos és egy devizás kölcsön. A szerző a törlesztő részlet időbeli alakulását „törlesztési karakterisztikának” nevezi. Forint kölcsön esetén a futamidő végéig a törlesztő részlet nem emelkedik, sőt elinflálódik (feltételezve, hogy a gazdasági körülmények nem változnak a futamidő alatt). A deviza elszámolású kölcsönök esetében azonban a törlesztő részlet összege várhatóan növekedni fog a kamatparitásból adódó árfolyamváltozás miatt („bér és árszintnövekedés” kifejezést használja a szerző). A deviza elszámolású kölcsönök törlesztő részlete, csak a szerződéskötéskor kedvező – ezután az előny csökken. A két törlesztő részlet hamarosan kiegyenlítődik, majd a devizásnak magasabb lesz a törlesztő részlete. Összességén ugyanennyit kell fizetnie az adósnak mindkét esetben. A szerző egy ábrán mutatja meg, miként lesz magasabb a devizás kölcsön törlesztő részlete, mint a forintos kölcsöné. A szerző megállapítja, a devizás kölcsön a kisgyermekes családoknak előnyös, mivel a futamidő elején kevesebbet kell fizetni...

A devizahitel kapcsán
érdemes elméletileg összehasonlítani
a törlesztési karakterisztikákat:
eszerint az alacsonyabb kamatozású
(pl. CHF) hitelek esetében
jelentősen mérsékeltebb
a kamattörlesztési teher is.

Ezt a mérsékeltebb
kamatfizetési terhet viszont ellensúlyozhatja
a fennálló tőketartozás
folyamatosan változó árfolyama.
Végeredményben a teljes futamidőt tekintve
reálértéken a forint és a svájcifrank-alapú
hitelek törlesztési terhe
hozzávetőleg megegyezik;

a különbség az,
hogy amíg **a forint hitel törlesztési terhe**
(a magasabb kamatszint miatt)
az első időszakban relatíve magasabb,
a végső időszakban
(a fixált forint törlesztőrészlet
elínflálódása miatt)
viszont alacsonyabb.

A devizahitel törlesztési terhe
(az alacsonyabb kamatszint miatt)
viszont **alacsonyabb szintről indul,**
de a törlesztési időszak alatt
a devizaalapú tőketartozás miatt
(feltételezve, hogy az árfolyam-emelkedés
pontosan megegyezik
a bér- és az árszintnövekedéssel!)
reálértéken változatlan marad.

A devizahitel törlesztési karakterisztikája
kedvezőbb a családok számára,
hiszen **az első időszakban,**
amikor a családalapítás történik,
nem jelent elviselhetetlen terheket;
igaz, **a gyerekek kirepülése**
után is marad még törlesztőnivaló.

Mindezek ellenére a szerző azt állítja, hogy senki sem számított tartós és jelentős árfolyamváltozásra a 2008-as válság előtt.

A hitelfelvétel időpontjában várható
árfolyammozgások kockázatát
az elérhető alacsonyabb kamat
bőven ellentételezte,
hiszen **a válságot megelőző időszakban
senki sem számított**
– s a rendelkezésre álló,
árfolyamokra vonatkozó
idősorokat figyelembe véve,
nem is számíthatott –
10-20%-osnál nagyobb árfolyamkilengésekre.

A devizaalapú hitelszerződések
többségének a megkötése idején
(2005–2008 között)
a forint későbbi
árfolyamromlásának a bekövetkezése
a bankok számára sem volt előre látható,
így a szerződéskötéskor
rendelkezésre álló információk alapján
a devizahitel feltételei
kölcsönösen előnyöknek mutatkoztak
mindkét szerződő fél számára.

A bankok az ügyfél által vállalt árfolyamkockázatra
– amelynek **sem iránya,**
sem mértéke nem határozható meg előre –
minden esetben részletesen felhívták a figyelmet,
amit az ügyfelek által
a szerződéskötéskor aláírt
kockázatfeltáró nyilatkozatok igazolnak.

Sokak számára ismerős lehet Király Júlia, aki több banknál volt elnök illetve igazgatósági tag, vezető beosztásban dolgozott a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeleténél (PSZÁF), az MNB alelnöke volt évekig és a Bankárképző Intézetnél egészen a vezérigazgatói posztig jutott. Valószínűleg kevésbé ismert Simonovits András, aki matematikus-közgazdász egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdasági Bizottsági volt elnöke. Ők ketten egy átfogó elemzést írtak 2015-ben a devizahitelezésről. Egy ábrán ismertetik, hogy miben tér el a forint- és a devizahitel törlesztő részletének az alakulás (emlékezzünk, ezt nevezte Kovács Levente, a Bankszövetség főtitkára „törlesztési karakterisztikának”).

A 8. ábrán jól látható,
mit jelent az árfolyam leértékelődése
a devizaalapú adós „mindennapjaiban”:
bár a devizaalapú hitel törlesztőrésze
a forint hitelénél alacsonyabbról indul,
az idő előre haladtával
hamarosan felülmúlja azt.

Nagyon alacsony,
egyenletes éves leértékelődés mellett
a forinthiteleshez képest meglévő
kezdeti törlesztőrészletbeli előny
szinte végig megmarad,
de a fizetendő részlet így is
közel 50 százalékkal megemelkedik.

Amennyiben az éves leértékelődés
éppen a fedezetlen kamatparitásnak
felel meg,
úgy az adósnak **már a 8. évtől**
a hasonló nagyságú forinthitel törlesztőrészleteit
meghaladó kifizetésekkel kell számolnia.

Ha a devizaadós olyan hitelt vett fel,
amelynek törlesztőrészletét jövedelméből
csak változatlan árfolyam mellett tudta volna fizetni,
akkor a futamidő során
likviditási válságba került,
hiszen az ugyanolyan forintadóssághoz képest
jelentősen megnöttek a törlesztőrészletei.

Ha pedig ráadásul a hitelnagyságot
a forint hitel induló törlesztőrészletéhez igazította,
és akkora hitelt vett fel,
amelynek terheit,
ha forintban veszi fel,
már nem tudta volna induláskor sem vállalni,
akkor már kis leértékelődés mellett is
súlyos fizetési nehézségekkel számolhatott.

Ne felejtsük el,
hogyan devizahitelezés meghatározóan
azokban az országokban alakult ki,
ahol magas és változékony volt az infláció,
ezért magas volt a nominálkamatláb más,
alacsony inflációs környezettel jellemezhető
országokhoz képest
(mint például Svájc).

A devizaalapú hitelek felvételekor
az adós ezt a **kedvező a helyzetet**
vetítette ki a jövőre,
és a forint hitelek törlesztőrészleteinek
reálértékeihez hasonló csökkenő,
ráadásul alacsonyabb szintről induló
reálpályára számított.

Ex post ezzel szemben
jelentős forintleértékelődéssel
és deflációval szembesült.

A 2005–2008 között
devizaalapon eladósodott hitelfeltevők
a törlesztési időszak első
(kinek rövidebb, kinek hosszabb) szakaszában
a kamatparitásnál alacsonyabb leértékelődést,
bizonyos időszakokban
felértékelődést „élveztek”,

a válságot követően azonban
a legtöbb évjárat
– ki már 2008-tól kezdődően,
ki csak a 2010. évi,
illetve a 2011. évi
leértékelődési hullámtól kezdve –
**a kamatparitásnak megfelelőnél súlyosabb
leértékelődést szenvedett el.**

Kivételt a nagyon korai,
2004-2005. évi adósok jelentenek,
akik szinte végig
a kamatparitásnak megfelelő
leértékelődési pálya „alatt” haladtak.

A devizahiteles albizottság elsietett munkája

A Parlament létrehozott egy devizahiteles albizottságot, mely 2011októbertől és decembere között dolgozott. Meghallgattak több hivatalban lévő illetve korábbi MNB elnököt, pénzügyminisztert, PSZÁF elnököt. A meghallgatottak közül egyedül Szász Károly, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke beszélt a kamatparitásról. Elmondta, hogy a devizahiteleket nem lehet biztosítani az árfolyamkockázat ellen, mert ekkor ugyanolyan drága lesz, mint a forint hitel (korábban idéztem, hogy a BÉT 2004-ben ugyanerre a következtetésre jutott). Megállapítja még Szász Károly, hogy az árfolyamváltozás és a kamatparitás összefügg.

Kétféle termékről beszélünk.

Az egyik termék,
amikor **viszonylag stabil**
a havi törlesztőrészlet,
tehát van egyfajta biztonság,
amit megvásárolunk,
de ennek van egy magasabb ára.
Egy magasabb folyó költséget
kell érte fizetni, **ez a forint hitel.**
A forint hitelnél az ügyfél
egy nagyobb stabilitást,
egy nagyobb biztonságot kapott,
ennek **van egy magasabb ára.**

Most ennek analógiájára
azt lehet mondani,
a devizahitel egy nagyobb kockázat,
ahol tehát a havi fizetési részletek
jobban tudnak változni,
konkrétan az árfolyam miatt,
de ez a magasabb kockázat
egy **alacsonyabb költséget jelent.**

Ez tehát két különböző termék.

A kettőből nem lehet egyet csinálni,
illetve ha egyet akarok csinálni,
akkor annak van egy ára,
és az a biztosítás,
amely a havi törlesztőrészeket kiegyenlíti
az árfolyamkockázatot úgymond csökkenti,
az **pontosan annyiba fog kerülni,**
mint amekkora
a kamatkülönbözet
a két deviza között.

Tehát elvben és hosszabb távon azt kell mondjuk,
hogy **az árfolyamkülönbségek**
a kamatparitásokkal egyeznek meg.

Következésképpen,
hogya ezt biztosítani akarjuk,
akkor megszűnik
az egyik előnye a másikkal szemben,
amely persze előny,
csak persze
egy bizonyos tényező vonatkozásában előny,
mert ami előnynek látszik,
annak van egy oka,
egy nagyobb kockázat,
egy nagyobb bizonytalanság.
Tehát ezért ezt nem is lehet,
nem is szabadna biztosítani.

A meghallgatások és a beérkezett írásos anyagok tanulmányozása után a készülő jelentést két szakértőnek adták át. Az egyik közülük Schepp Zoltán volt. Feltehetőleg az Ő érdeme, hogy a kamatparitás és ennek a jelentősége bekerült a devizahiteles albizottság írásos jelentésébe. Az árfolyam várható változása kompenzálja, kiegyenlíti a deviza és a forintkölcsön terhe közti különbséget. A magasabb kamatozású pénzek egy ideig nem értékelődnek le annyira, mint ahogy az a kamatparitásból adódik, azonban időnként „túlkompenzáló” árfolyamesések következnek be. Ezek a devizaadósok számára végzetesek tudnak lenni.

Két, azonos osztályba tartozó,
de eltérő denominációjú pénzügyi eszköz
(pl. azonos hátralévő futamidejű
államkötvény vagy bankbetét)
esetében a fedezetlen kamatparitás szerint
**az árfolyam várható változása
kompenzálja a hozameltéréseket.**
Amennyiben azonban az egyik eszköz addicionális
(pl. default vagy likviditási)
kockázattal rendelkezik,
akkor a befektetők azon egy kompenzációt,
a szakmában kockázati prémiumnak nevezett
hozamkomponenst is elvárnak.

Ez azonban azt is jelenti,
**hogy a várható leértékelődés
a kamatkülönbségnél kisebb.**

Egy példával szemléltetve:
amennyiben a magyar államkötvény 8%,
a német viszont 2% éves hozamot fizet,
akkor azonos kockázat esetében
a forint euróval szembeni
6%-os várható leértékelődése
(egyfajta várt tőkeveszteség)
**kompenzálja
a magasabb folyó jövedelmet.**

Ha azonban a magyar kötvények esetében
magasabb a kockázat,
és a befektetők mondjuk
4% kockázati prémiumot várnak el
a forintban denominált papírtól,
akkor a várható leértékelődés már csak 2%.

A devizában eladósodó
magyar aktorok oldaláról szemlélve
ugyane kockázati prémium létezése
egyfajta költségmegtakarítást ígér,
hiszen a várható árfolyamoldali veszteség kisebb,
mint a kamatmegtakarítás.

Hosszabb lejáratú
hitelkonstrukciók esetében
ráadásul a kamatmegtakarítás
a teljes fennálló tőketartozásra vetül,
míg az árfolyamoldali veszteség
mindig csak az aktuálisan fizetett kamatot
és tőketörlesztést terheli.

Mindeközben persze
a teljes fennálló adósság is átértékelődik,
de alapértelmezésben
nem válik esedékessé.
Mindehhez azt is hozzá kell tenni,
hogy a gyakorlati tapasztalatok szerint
rugalmas árfolyamrendszerben
utólag jellemzően
nem szokott bekövetkezni
a kamateltéréseket kompenzáló
árfolyamváltozás,
sőt **inkább**
a magasabb kamatot fizető pénzek
szoktak felértékelődni.

A pénzügyi piacok professzionális szereplői
hatalmas tételekben igyekeznek
ezt a gyakorlati megfigyelést kiaknázni
a korábban már említett
carry trade stratégia keretében .

Tudni kell azonban mindezek mellett azt is,
hogy **carry trade komoly kockázattal jár:**
bár a magasabb kamatú pénz
az időszakok többségében nem értékelődik le,
de **előre nem meghatározható időközönként** azért
az aktuális időszak kamateltérést
messze **túlkompenzáló árfolyamveszteségek** is
be szoktak következni.

A pénzügyi piacok profi aktorai ezt tudva
általában tartalékolnak is tőkét,
de egy **deviza alapú lakáshitelét**
a folyó jövedelmét **kifeszítve törlesztő adós számára**
a hasonló időszakok **végzetesek tudnak lenni.**

Kevesen voltak olyan előrelátók,
hogy a devizahitelük forint hitelhez mért
törlesztési megtakarításaiból
biztonsági tartalékot képezzenek .
De még ha így is tettek volna,
a 2008 ősze óta bekövetkezett
árfolyamváltozások tartóssága
és mértéke együttesen akkor is
gyilkos erővel rendíthették volna meg
a törlesztési képességüket .

A bizottságban meghallgatottak közül Erdei Tamás, a Bankszövetség volt elnöke (1997-2008), szinte teljes áttekintést nyújtott a devizahitelezésről. Állítja, hogy az adósok teljes mértékben tisztában voltak az árfolyamkockázattal. Ezt követően alaposan félrevezeti az albizottság tagjait a német márka és a svájci frank árfolyam alakulásának ismertetésével.

Az előző kormány - és láttam, hogy tárgyalták –
egy forint-kamattámogatási rendszert léptetett életbe,
ezáltal beindult egy lakossági hitelezés,
lakossági jelzálog-hitelezés.

Ennek a támogatott forinthitelnek
a visszaszorulásával,
amely a kormányzati intézkedések után következett be,
gyakorlatilag két választása volt
a piacnak és a bankoknak.

Az egyik az volt, hogy teljes mértékben leáll
a jelzálog-hitelezés Magyarországon - ismét
15-16 százalékos alapkamat mellett,
amelyre rátesszük a kockázati és egyéb költségeket -,
és egy **20-22 százalékos kamatszint**
mellett lehetett volna
a lakáshitelezést végezni,
ami teljesen világos,
hogy **jelzálog-hitelezésként**
nem piacképes.

Ennek alternatívájaként került kialakításra
a deviza-hitelezés,
ahol lényegesen kisebb kamatok mellett lehetett
hosszú távú hitelezést nyújtani az ügyfeleknek.
Teljesen természetes,
hogy ez egy **árfolyamkockázattal járt,**
mert a 20-25 éves hitel felvétele mindig kockázattal jár.

Szeretném a bizottság figyelmét fölhívni,
hogy **kétféle kockázat van,**
az egyiket úgy hívják, hogy kamatkockázat,
a másikat úgy, hogy árfolyamkockázat.

Ha normális világot élünk,
ez a kettő valahol egymással összefügg,
tehát kisebb árfolyamkockázat kisebb kamatot jelent,
nagyobb árfolyamkockázat nagyobb kamatot jelent.
Tehát én alapvetően vallom a mai napig is,
hogy aki devizában vett föl hitelt,
az nagyon komoly nyereségre tett szert
a mai napig is,
ha összehasonlíttanánk azzal,
mint hogyha abban az időszakban
forinthitelt vett volna föl.
Ha pedig ma valaki forinthitelt vesz föl,
ugyanolyan kockázatot fut,
csak nem árfolyamkockázatnak hívjuk,
hanem kamatkockázatnak.

Ez egy 20-25-30 éves elkötelezettség,
ezzel minden ügyfélnek tisztában kellett lennie.

A másik dolog,
amit szeretnék
nagyon hangsúlyosan elmondani,
hogy kialakult egy olyan vélekedés,
hogy az ügyfelek
nem voltak tisztában ennek a kockázatával.
Azért ez nem teljesen igaz,
hiszen 2004-től kezdődően
a felügyelet intézkedései következtében
árfolyamkockázat-feltáró nyilatkozatot
kellett aláírnia az ügyfélnek,
még hozzá közjegyző előtt.

Ez nem volt egy nagyon komplikált papír,
ez egy egyoldalas papír volt,
ahol az ügyfél tudomásul vette,
hogy tisztában van azzal,
hogy az árfolyamkockázat,
mint ilyen, létezik.

Teljesen természetes viszont,
hogy ebben az időszakban,
2003-2005-ben, amikor,
ha történelmileg megnézzük
a svájci frank mozgását,
nem a forinthez képest,
hanem a korábbi **német márkához**
vagy a későbbi euróhoz, láthatjuk,
hogy **szinte majdnem fix volt az árfolyam**.

Tehát gyakorlatilag a svájci frank
és az euró közötti árfolyammozgás
nem volt egy jelentős,
úgyhogy a **történelmi tények alapján**
egyáltalán **nem lehetett látni**,
hogy ennek a két valutának
az egymáshoz való viszonya
ily mértékben elmozdulhat,
amely teljesen természetesen
a válság következtében alakult ki.

Tehát az első kérdés az,
hogy ezzel a kockázattal
valóban tisztában voltak-e az ügyfelek,
és én azt gondolom,
hogy a bankok mindent elkövettek
annak érdekében,
hogy tisztában legyenek ezzel.
Természetes,
hogy senki nem számolhatott azzal,
hogy 2008 őszén
egy ilyen világgazdasági összeomlás következik,
egy ilyen pénzügyi válság következik be,
amelynek eredményeképpen ily mértékben,
mindenfajta fundamentum
figyelmen kívül hagyásával
így elmozdulnak az árfolyamok.

Természetesen, ahogy említettem,
20-30 éves időtávról beszélünk,
és ezen időtávon belül vannak
kellemes időszakok,
és vannak kellemetlen időszakok is.
Én nem tudom megmondani,
hogy három év távlatában mi lesz a helyzet,
hogyha most valaki svájci frankból
átmegy forintba,
akkor három év távlatában
nem fogjuk-e azt vizsgálni,
hogy helyes bankári tanács volt-e,
hogy forintba átment az ügyfél,
mert lehet,
hogy a kamatkockázatot fogja bevételezni,
és szépen helyre fog állni
a svájci frank és az euró közötti kockázat;
zárójel bezárva.

Tehát ez azért egy jóslási időszak,
és amikor egy ilyen hosszú
lejáratú üzletet csinálunk,
én azt szoktam mindig mondani,
hogy **a végén kell leltárt csinálni.**

Bankszövetség megtévesztése a devizahiteles albizottságban

Több mint öt év telt el a devizahiteles albizottság tevékenysége óta. Ismerjük azt, hogy azóta miként alakult a forint árfolyama. Több olyan fontos dokumentum a látókörünkbe került, melyeket az albizottság nem vizsgált. Erdei Tamás szavaival élve, most már épp ideje „leltárt csinálni”.

Erdei Tamás Bankszövetség volt elnöke alaposan félrevezette a parlamenti képviselőket és közvetve az egész magyar társadalmat. Ha figyelmesen elolvassuk még egyszer az állításait a svájci frank árfolyamának változásáról a német márkához illetve az euróhoz képest, akkor azt látjuk, hogy egy három éves (2003-2005) időszakról von le „történelmi tény”. Való igaz, hogy a svájci frank árfolyam ebben az időszakban stabil volt az euróhoz képest (mivel ekkor már német márkáról nem beszélhetünk, mivel már korábban megszűnt). Az időszakot követően viszont a svájci frank erősödött az euróhoz képest. Mind ahogy erősödött a német márkához képest, a DEM megszűnését megelőző 10 évben.

Erdei Tamás „történelmi állítása” egész egyszerűen nem igaz!

Ahogy „történelmileg” nem volt igaz a stabil német márka – svájci frank árfolyam, ugyanúgy „történelmileg” nem volt igaz a stabil forint - svájci frank árfolyam sem. Mindkét esetben a bankszektor olyan rövid időszakot ismertetett a lakossággal, amely ezt a tévképzetet erősítette.

A devizahiteles albizottság az elérhető dokumentumok és jegyzőkönyvek alapján nem ismerkedett meg a kamatparitás elméletével és jelentőségével, a hazai és nemzetközi szakirodalom megállapításaival a kamatparitással kapcsolatban, a határidős árfolyam számításának módjával és azzal, hogy mennyire követi a tényleges napi árfolyam az előre kiszámolt határidős árfolyamot. Az albizottság nem találkozott a 2006-ban készült bankszövetségi tájékoztatóval és a 2004-ben készült BÉT anyaggal sem. Nem ismerhette a forinthitelek és a devizahitelek eltérő törlesztési karakterisztikájáról készült bankszövetségi tanulmányt is, mivel az az albizottság munkáját követően, 2013-ban került fel a Bankszövetség honlapjára. Ugyancsak nem ismerhette meg a Király Júlia – Simonovits András féle, 2015-ben készült elemzést.

Ideje alaposan megvizsgálni a Bankszövetség korábban tett állításait. A vizsgálatra a legmegfelelőbb mód, egy devizahiteles parlamenti bizottság.

A 2011-es devizahiteles albizottság a megalakulásakor nemes célt tűzött ki saját maga elé: büntetőjogi, polgári jogi, munkajogi és politikai felelőségek vizsgálatát. Sajnálatos módon nem végezték el a munkájukat. Részlet a devizahiteles albizottság elnökének köszöntőjéből:

Engedjék meg,
hogy nagy szeretettel köszöntsem önöket
a 2002-2010 közötti lakossági deviza eladósodás
okainak feltárását, valamint
az esetleges kormányzati felelősséget vizsgáló
albizottságunk első ülésén.

A vizsgálóbizottságunk,
albizottságunk célja,
hogy tisztázni kell,
kit milyen személyes felelősség terhel,
esetlegesen kit terhel
büntetőjogi,
polgári jogi,
munkajogi,
illetőleg politikai felelősség;

az akkori pénzügyminisztériumi vezetés,
a PSZÁF
és más, döntési pozícióban lévő személyek
mit tettek,
vagy mi az,
amit elmulasztottak,
annak érdekében,
hogy megvédjék az embereket
ettől a nagymértékű eladósodástól.

Az indítványunkban,
amelyet az alkotmányügyi bizottság támogatott,
több kérdést fogalmaztunk meg.
Fontos, hogy a bizottsági munka során
csak ezek a kérdések
kerüljenek tisztázásra.

Új parlamenti bizottság szükségessége

A bizottsági üléseken gyakran elhangzott, hogy épp elég figyelmeztetést kapott az ország vezetése a devizahitelezés veszélyeiről, a meghallgatott MNB elnökök és pénzügyminiszterek – nem tettek semmit olyant ami megakadályozta volna a devizahitelezést (mint ahogy a PSZF és a GVH sem tett semmit, amikor az adósok beadványokkal bombázták őket a tisztességtelen kamatemelések és az árfolyamrés miatt). Például Járai Zsigmond, aki 2001 és 2007 között MNB elnök (korábban pedig pénzügyminiszter) volt a figyelmeztetésekről az alábbiak szerint tájékoztatta a devizahiteles albizottság tagjait.

A nemzetközi szervezetek
többször figyelmeztették a kormányt
elsősorban a svájci frank,
de általában a külföldi devizában való
eladósodás veszélyeire.

Ennek legpregnansabb példája
a svájci jegybankelnök által írott levél volt,
amelyben ő kifejtette,
hogy több országban vezetett
pénzügyi stabilitási gondokhoz
a svájci frankban történő eladósodás.

Tőlem egy találkozó kapcsán
Baselben azt kérdezte, hogy
**„Meg vagytok ti örülve?
Tudjátok egyáltalán, hogy mit csináltok?**
Tudja Magyarország, hogy milyen úton halad,
hogy ez mekkora problémát fog okozni?”

Ez mondjuk a levélben
nem volt így benne,
de le volt írva az,
hogy számos országban
ez komoly problémákhoz vezetett.

Ugyanílyen figyelmeztetések szerepeltek
a Nemzetközi Valutaalap éves jelentéseiben is
2005-től kezdődően
2005-2006-2007-ben.

Én magam többször megbeszéltem
a Valutaalap Magyarországon lévő tisztségviselőivel
ennek a problémának a nagyságát,
a kialakulását és a növekedését.

Meggyőződésem,
hogy ezt a Pénzügyminisztériumban is elmondták
és megbeszélték ezeket a problémákat.

Az Európai Unióban,
**Frankfurtban a jegybankelnökök
három havonta találkoznak,**
ezeken a találkozókön is felmerült általában,
nem konkrétan Magyarország,
de általában az, hogy a gyorsan felzárkózó
közép-kelet-európai országokban
rendkívül gyors vagy túlzottan gyors
a hitelállomány növekedése,
elsősorban a lakossági hitelállomány növekedése,
és ehhez a svájci frank- vagy az euró eladósodás
nagy mértékben hozzájárul.

**Kinek lett volna lehetősége megvizsgálni
a bankok hitelszerződéseit és azt nehezíteni?**

Egyértelműen
a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének.
Ez az ügyfél és a bank kapcsolata,
teljesen egyértelműen
a PSZÁF hatáskörébe tartozik.

Javaslat az Igazságügyi minisztériumból

Az Igazságügyi Minisztérium 2015-ben indított Fontes Iuris címmel szakmai folyóiratot.. A legelső számban kiemelt téma volt a devizahitelezés. Bodzási Balázs az Igazságügyi minisztérium helyettes államtitkára és a Corvinus Egyetem Gazdasági Jogi tanszékének oktatója az elemző-értékelő tanulmányában használja a „törlesztési karakterisztika” kifejezést, amit Kovács Leventétől a Bankszövetség főtitkárától már „megtanultunk”. A devizás kölcsön törlesztő részlete alacsonyabb szintről indul, az első időszakban kevesebbet kell fizetni, mint forintos kölcsön esetén.

A forint alapú lakáshitelezést
állami kamattámogatás nélkül nem lehetett fenntartani,
hiszen az akkori 8-12%-os forint alapkamathoz
14-18%-os piaci kamatszint társult.
A rendkívül magas forintkamat mellett ekkor született meg
az **akkor jónak tűnő ötlet**,
hogy a lakossági hitelezést állítsák át
az alacsonyabb kamatok mellett nyújtható devizákra.
A tartósan csökkenni nem képes infláció,
illetve a magas alapkamat – a jelentős kamatkülönbözet miatt –
a devizahitelek felé terelte a háztartásokat.

Ekkor jelentek meg a magyar piacon
az alacsony kamattal kínált deviza-,
elsősorban svájci frank alapú lakáshitelek.
Ezekhez az alacsonyabb kamatozású
deviza alapú lakáshitelekhez
mérsékeltebb kamattörlesztési teher járult.
A devizahitelek **törlesztési karakterisztikája** annyiban volt kedvezőbb,
hogy mivel a törlesztési teher **alacsonyabb szintről indult**,
azért **az első időszakban kevesebbet kellett fizetni**,
mint forint alapú hitel esetén

Bodzási Balázs helyettes államtitkár úr szerint nem volt helyes a lakosságra, a szerződő felek közül a gyengébbre terhelni az árfolyamkockázatot.

Megítélésünk szerint
a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés konstrukciója
önmagában nem tekinthető érvénytelen jogügyletnek.
Ennek a szerződéses konstrukciónak
a legnagyobb problémája ugyanakkor az,
hogy az ügyletből származó
szinte valamennyi kockázatot
a gyengébb félre,
a fogyasztóra telepíti.

Mivel a legtöbb esetben az egyik szerződő fél
gazdaságilag erősebb pozícióban van, mint a másik,
ezért **a gyengébb fél számára**
a jognak segítséget kell nyújtania.

A kockázatok telepítése
a mai német jogirodalom egyik legtöbbet vitatott témája.

A magyar jog egyik hiányosságára utal,
hogy kialakulhatott,
és széles körben elterjedhetett
egy olyan szerződéses konstrukció,
amely kizárólag az egyik félre – a fogyasztóra – hárította át
az ügyletből fakadó kockázatokat.
Ezek közül is **kiemelkedik az árfolyamkockázat.**
Az ezzel foglalkozó jogirodalomban is kiemelik,
hogy a bankok valójában nem is hárították át
az ügyfelekre az árfolyamkockázatot,
mert az **fogalmilag mindig az adóst terheli.**

Véleményünk szerint **erre nem kerülhetett volna sor.**

Bodzási Balázs: A devizahitelezés korszaka Magyarországon

Fontes Iuribus 2015/1

12. oldal - 2.6 A deviza alapú kölcsönszerződéses konstrukció rövid értékelése

Mit tehetnek szorult, netán kilátástalan helyzetükben az adósok? Az Igazságügyi Minisztérium funkcionáriusa szerint érdemes pert indítaniuk a bank ellen, ehhez támpontot nyújt a Kúria határozata is. Egy adós számára kedvező bírósági döntés esetében azonban problémát jelenthet, hogy még a bíróságok számára sem egyértelmű, hogy ilyenkor mi a teendő? Mi a teendő akkor, ha egy kölcsönszerződés semmis, érvénytelen? Bodzási Balázs javaslata:

Az adósok számára a fentiek alapján
az **egyetlen lehetőség az maradt**,
hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó
– szerződéskötést megelőző –
tájékoztatás hiányos voltára hivatkozással
indítsanak pert a bank ellen.

Ezt a Kúria 2/2014. PJE
jogegységi határozatának
1. pontja kifejezetten ki is mondja.

Problémát jelent azonban,
hogy sem a bírói gyakorlat,
sem a jogtudomány számára **nem egyértelmű**,
hogy **mi a** deviza alapú kölcsönszerződés
teljes vagy részleges érvénytelenségének
a jogkövetkezménye.

A Kúrián felállított
joggyakorlatelemző csoport
ugyan rendkívül alaposan
és körültekintően megvizsgálta ezt a kérdést,
meggyőző többségi álláspont azonban
nem született

Bodzási Balázs: A devizahitelezés korszaka Magyarországon
Fontes Iuribus 2015/1

12-13. oldal - 2.6 A deviza alapú kölcsönszerződéses konstrukció rövid értékelése

Nem megfelelő árfolyamkockázat ismertetés

A Kúria 2014-ben valóban kimondta, hogy a félrevezető tájékoztatás miatt semmis lehet az egész kölcsönszerződés. Az hogy félrevezető volt a bankok tájékoztatása, az eddig bemutatott bizonyítékok alapján, nem kétséges. A bankok nem adtak felvilágosítást arról, hogy devizahitel esetében is annyit kell fizetni összességében (a futamidő teljes hossza alatt), mint forinthitel esetén; nem adtak tájékoztatást arról, hogy a devizahitel törlesztő részlete egészen biztosan meg fogja haladni a forintkölcsön törlesztő részletét; nem hívták fel több százezer fogyasztó figyelmét a szerződéskötés során, hogy az a tény, hogy az elmúlt években a forint stabil volt (nem emelkedett sem a CHF, sem az EUR árfolyam), az annak köszönhető, hogy az elmúlt években a forint kevésbé romlott, mint kellett volna.

A bankok tájékoztatása azt a tévképzetet keltette a fogyasztókban, hogy a kölcsön futamideje alatt lényeges és tartós árfolyamváltozás nem várható, a devizahiteltől nem kell félni, biztonságos. Részlet a Kúria határozatából:

Ha a pénzügyi intézménytől kapott
nem megfelelő tájékoztatás
vagy a tájékoztatás elmaradása folytán
a fogyasztó **alappal gondolhatta** úgy,
hogy **az árfolyamkockázat nem valós**,
vagy az őt csak **korlátozott mértékben terheli**,
a szerződésnek az árfolyamkockázatra
vonatkozó rendelkezése tisztességtelen,
aminek következtében **a szerződés részlegesen,**
vagy teljesen érvénytelen.

Előfordulhatott ugyanis,
hogy a szerződés egyértelmű megfogalmazása,
a megfelelő tartalmú
kockázatfeltáró nyilatkozat ellenére
a szerződéskötés során
a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján
a fogyasztó alappal gondolhatta úgy,
hogy az általa viselendő **árfolyamkockázat**
nem valós, annak nincs reális valószínűsége,
vagy az **bizonyos mértékben korlátozott**
(van egy maximuma).

Ez a helyzet akkor,
ha a fogyasztó az árfolyamváltozás
várható alakulásáról,
maximális mértékéről
a pénzügyi intézménytől,
annak képviselőjétől
**konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő,
később azonban tévesnek,
valótlannak bizonyult** tájékoztatást kapott.

Ebben az esetben a szerződés
a nem megfelelő
(téves, félreérthető, nem egyértelmű)
tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen,
amely a szerződés **részleges
vagy teljes érvénytelenségét eredményezi.**

A nem megfelelő tájékoztatás tényét és azt,
hogyan ennek következtében
a szerződés árfolyamkockázatra
vonatkozó rendelkezése
számára nem volt világos és érthető,
a fogyasztónak kell bizonyítania.

Az adós által nyertes per hatása

Részlegesen vagy teljesen semmis lehet hát a kölcsönszerződés, mivel a bankok és más pénzüzetek alaposan félrevezették az Ügyfeleiket. Ilyenkor mi a helyzet? Mi következik ebből? Bodzási Balázs, az Igazságügyi minisztérium helyettes államtitkára szerint ezt még maga a Kúria sem tudja, nem alakult ki erről egységes vélemény a Kúrián. Bodzási Balázs előadóként ott volt azon a 2015 nyarán, az ELTE-n rendezett konferencián, amelyen Dr. Vezekényi Ursula, a Kúria Polgári Kollégiumának egyik vezetője pont erről beszélt. A konferencián ott voltam én is és több küzdőtársam a Hiteles Mozgalomból, így idézhetjük szó szerint az elhangzottakat. Az előadásokból kiderül, hogy Kúria egyik vezetője más véleményen van, mint Bodzási helyettes államtitkár úr: a Kúria szerint az érvénytelen szerződések módosíthatóak, érvényessé tehetőek a bíróságok által, figyelembe kell venni azonban az európai bíróság korábbi ítéleteit. Részletek Vezekényi Ursula előadásából:

Milyen kérdések állnak,
legalábbis szerintem, a Kúria előtt,
amelyre választ kell adni?

**Nem szeretnék vitába elegyedni
a helyettes államtitkár úrral,**

én úgy gondolom hogy az érvényessé nyilvánítást
azt úgy an block az Európai Unió Bíróságának ítéletei
nem biztos, hogy kizárják.

Ha pedig kizárják,
és ez volt az IM álláspontja,
akkor **nem lett volna szabad odaírni,**
hogy az **érvényessé nyilvánítás is**
lehetséges megoldás.

Én úgy gondolom, hogy megfelelő módon,
megfelelő tényállások esetén
igenis az a megoldás,
hogy **ha lehetőség van rá**
akkor érvényessé kell nyilvánítani,
természetesen a **Banco Espanol ügy**
tanulságainak a figyelembe vételével.

A legnagyobb gond,
legalábbis az én megítélésem szerint,
a hatályossá nyilvánítás kérdésköre.
Itt vannak a teremben a kollégáim,
akik tudják, hogy **az elmúlt két évben**
mást sem csinálunk,
minthogy **erről tanácskozunk,**
ezeknél a deviza alapú kölcsönszerződéseknél
ezt hogyan kell, lehet végrehajtani.

A Kúriának ebben a kérdésben
előbb vagy utóbb
az elvi álláspontját ki kell fejteni....

Én személy szerint azt tartanám
sokkal célravezetőbbnek,
ha minél előbb lenne
ebben a témában egy elvi iránymutatás,
mert azt világosan kell látni,
hogy a jogkövetkezményekről felállított
joggyakorlat elemző csoport
nagyon nagy munkával,
nagyon sok energia befektetéssel
végül is nem tudott egységes álláspontra jutni
gyakorlatilag szinte semmilyen kérdésben.

Mindenképpen
egyik vagy másik megoldás mellett
lándzsát kell törni
és azt kell a későbbiekben
megkövetelni,
hogy a bíróságok alkalmazzák.

ELTE Állam és Jogtudományi Kar – A fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségének egyes kérdései –
Konferencia – 2015. június 1.

Dr. Vezekényi Ursula előadása: A Kúria törekvései a fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségével
kapcsolatos joggyakorlat egységesítésére

Youtube - ELTE konferencia devizahitel - Kuria - Vezekényi Ursula – 7:20 perctől

<https://www.youtube.com/watch?v=JmZ99t4Aunc>

A Vezekényi Ursula által említett, spanyol kezdeményezésű EUB-Curia-i ítélet szerint a bíróságok nem jogosultak arra, hogy a tisztességtelen szerződés tartalmán módosítsanak, mivel ha így tennének, akkor megszűnne a visszatartó erő, mely arra kötelezi a bankokat, hogy betartsák a törvényt. Részletek az uniós bírósági döntésből:

A nemzeti bíróságok
csak arra kötelesek,
**hogy a tisztességtelen feltétel
alkalmazásától eltekintsenek**
annak érdekében,
hogy az ne váltson ki kötelező joghatásokat
a fogyasztó vonatkozásában,
de nem jogosultak arra,
hogy a feltétel tartalmát módosítsák.

A szerződésnek ugyanis
főszabály szerint
úgy kell fennmaradnia,
hogy **csak a tisztességtelen feltételek elhagyása
jelentsen módosulást,**
ha a belső jogszabályok értelmében
a szerződés jogilag
ilyen módon fennmaradhat.

EU Curia C618/10 sz. ügy – 2012. június 14.
Banco Espanol de Credito SA kontra Joaquin Calderón Camino
65. pont

Ha a nemzeti bíróság jogosult lenne arra,
hogy az ilyen szerződésekben foglalt
tisztességtelen feltételek tartalmát módosítsa,
e lehetőség sérthetné
a 93/13 irányelv 7. cikke által elérni kívánt
hosszú távú célt.

E lehetőség ugyanis **hozzájárulna**
annak a visszatartó erőnek
a megszüntetéséhez,
amely az eladók
vagy szolgáltatók tekintetében jelentkezik
az ilyen tisztességtelen feltételeknek
a fogyasztók vonatkozásában való
puszta és egyszerű alkalmazhatatlansága következtében,
mivel **az eladók vagy szolgáltatók**
továbbra is alkalmazni próbálnák
az említett feltételeket
annak tudatában,
hogy még ha azok érvénytelenségét
meg is állapítanák,
a szerződést **a nemzeti bíróság**
a szükséges mértékben
továbbra is kiegészíthetné oly módon,
hogy az említett eladók vagy
szolgáltatók érdekei biztosítottak legyenek.

EU Curia C618/10 sz. ügy – 2012. június 14.
Banco Espanol de Credito SA kontra Joaquin Calderón Camino
69. pont

A Kúrián a joggyakorlat elemző csoport nem tudott tehát szinte semmiben egyetérteni, viszont a Kúria vezetése mindenképpen egy olyan iránymutatást kívánt kidolgozni, melynek betartására kötelezhetik a devizahiteles perekben eljáró bíróságokat. A Kúria főtanácsadója, Dr. Pomeisl András József kidolgozta a megoldást, melyet 2015. végén egy kétnapos országos értekezleten ismertettek a bíróságok kollégiumvezetőivel. A részvevő bírók többsége a kidolgozott megoldással egyetértett. A megoldás lényege: amennyiben a devizás kölcsönszerződés (a bank már ismertetett félrevezető árfolyamkockázat tájékoztatása miatt) teljesen semmis, akkor a forintkölcsönnek kell tekinteni a semmis deviza kölcsönszerződést és piaci kamatozással kell elszámolni az adóssal. (Arra is kidolgoztak megoldást, ha a szerződés nem teljesen semmis, ezt most nem idézem.)

Abban az esetben,
ha az adott szerződés tekintetében
a 2/2014 PJE határozat 1. pontjának
harmadik bekezdésében megjelölt okból
teljesen érvénytelen,
és ezért a fogyasztó
az árfolyamkockázat viselésére nem kötelezhető,
a szerződés érvényessé
vagy hatályossá nyilvánítása esetén
a tartozás tőkeösszegének
a ténylegesen folyósított forintösszeget kell tekinteni,
ügyleti kamatként pedig
a szerződésben kikötött kamatfelár alapulvételével
megállapított
piaci forintkamatot kell alkalmazni.

Amennyiben a kamatfelár mértékét
a szerződésben a felek kifejezetten nem rögzítették,
a kamatfelárat akként kell megállapítani,
hogy a szerződéskor meghatározott ügyleti kamatból
ki kell vonni a szerződéskötés napján
a szerződésben kirovó pénznemként meghatározott
devizanemre irányadó
pénzpiaci kamat mértékét.

Az így képezett kamatfelárat
kell hozzáadni
a szerződéskötés napján
a forintba irányadó pénzpiaci kamat
(HUF BUBOR) mértékéhez.
Ebben az esetben
az érvényessé vagy
hatályossá nyilvánított szerződés
– minthogy a kirovó pénznem
megváltozása miatt
már nem minősül devizaszerződésnek –
nem tartozik
a 2014. évi LXXVII. törvény hatálya alá.

Dr. Pomeisl András József kúriai főtanácsadó vitaanyaga: A 2014. évi XXXVIII. törvény hatálya alá tartozó
fogyasztói kölcsönszerződések érvénytelenségével kapcsolatos egyes anyagi jogi vonatkozású gyakorlati
kérdések

http://www.kuria-birosag.hu/sites/default/files/sajto/20151109-10_emlckot_kivonat.pdf

Emlékeztető a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2015. november 9-10. napján a Magyar Igazságügyi
Akadémián tartott Országos Értekezletről

http://hitelsikerek.hu/wp-content/uploads/2016/08/Eml%C3%A9keztet%C5%91-Civilisztikai-Koll%C3%A9giumvezet%C5%91k-2015-november-9-10-2016.jan_.pdf

A megoldás kidolgozását követően „devizakonferencia” néven a Kúria vezetése országjárásba kezdett, hogy tájékoztassák a bírókat a kidolgozott megoldást miként kell a gyakorlatban végrehajtani. Pécsett egészen nyíltan beszéltek arról a bírók, hogy a devizahiteles pereket lehetőleg „ki kell löni”, a semmis szerződéseket „meg kell gyógyítani”, ha az adós a megtévesztő árfolyamkockázat ismertetés miatt mégis megnyerné a pert, akkor meg kell adni a „kegyelemdöfést”. Így tájékoztatja Pécsett a felkészült bíró a többieket:

Ami a deviza alapú kölcsönszerződések
érvénytelenségét illeti,
sok érvénytelenségi jogcímet,
amivel a nehéz helyzetbe jutott
adósok próbálkoztak,
a jelenlegi tudásunk alapján már
ki tudunk „lőni”.

Amennyiben lehetséges,
érvényessé nyilvánítjuk
az érvénytelen szerződést,
kiküszöböljük az érvénytelenségi okokat,
„meggyógyítjuk” ezeket a szerződéseket,
és ebben az esetben a szerződést úgy kell tekintenünk,
mint ha már kezdetektől
a bíróság által orvosolt tartalommal jött volna létre.
Persze az érvénytelenség kiküszöbölése
alapesetben **nem találkozik**
az adósok érdekeivel.

Az érvényessé nyilvánítással szemben
hatályossá nyilvánítás esetén nem lesz semmi orvosolva,
az érvénytelenségi okot nem lehet kiküszöbölni,
itt már csak **a kegyelemdöfést adjuk meg,**
vége a történetnek,
„csak” az elszámolást kell elvégezni.
A kérdés, hogy hogyan számolunk el.

Felvetődhet bennetek,
hogy itt alapvetően **tévedésről,**
megtévesztésről lehet szó,
akarathibás történet ez valójában;
de a mai aktuális jogértelmezésben
ezt is **tisztességtelenségként kell megfognunk**
és megfogalmaznunk.

Tehát, ha az a kikötés,
hogy az adós maga viseli
korlátozás nélkül az **árfolyamkockázatot,**
nem világos, nem érthető,
például mert
ellentétes tartalmú tájékoztatást
kapott a pénzügyintézetektől,
függetlenül attól,
hogy aláírta a kockázatfeltáró nyilatkozatot,
és ezt még bizonyítani is tudja,
vagy egyáltalán nem volt kockázatfeltárás,
akkor van az, hogy
ez a kikötés érvénytelen.

Ha az adós nem kapott megfelelő tájékoztatást
az árfolyamkockázat viseléséről
és ez a szerződési feltétel kiesik,
akkor ma ezt úgy kell tekintenünk,
hogy olyan lényeges,
a főszolgáltatást érintő
szerződési feltételről van szó,
ami miatt **az egész szerződés megdől.**

Tehát ott tartottunk,
hogy **az adósnak szerencséje volt,**
és őt nem világosították fel,
idézőjelben mondom persze,
akkor hivatkozhat arra,
hogy ő nem is tudott erről a kockázatról.

Ebben az esetben
érvényessé nyilvánítjuk a szerződést,
mert az érvénytelenségi ok
kiküszöbölhető az által,
hogy az adóst
egy soha nem emelkedő
deviza árfolyamon tekintjük adósnak,
tehát **a törlesztési kötelezettségeinek**
a szerződéskötés kori árfolyamon
kell eleget tennie.

Most jön a következő lépcső,
hogy valóban, ha ez így van,
hogy az adós tulajdonképpen
soha nem emelkedő árfolyamú
devizát vett fel,
akkor ő forintot vett fel.

Ebben az esetben tehát
a gyakorlat forintosítja az adósságot,
ténylegesen a folyósított forintban
fog eladósodni
az adósunk.

Ha forintban lesz adós az adós,
tehát ő semmit nem tudhatott
az árfolyamkockázat viseléséről,
és ezért a tartozása eredendően forintosodik,
a forinttartozása után
nem fizethet devizához szabott,
a devizára irányadó kamatot.

Ebben az esetben a kamatot
hozzá kell igazítani
az új kirovó pénznemhez,
tehát **forintkamatot kell majd fizetnie,**
amit a következőképpen állítunk elő:
akkor van szerencsénk,

ha a szerződésben volt referencia kamatláb,
és ahhoz volt hozzárendelve egy kamatfelár.

Ha ez így volt, csak azt kell megtudnunk,
hogy a szerződéskötéskor a 3 havi BUBOR,
a budapesti bankközi kamatláb,
milyen értéken állt.

Ha ezt megtudtuk,
a 3 havi BUBOR-hoz
már csak hozzá kell adnunk
a kamatfelárat.

Ellenben,
**ha nem volt kimutatva a szerződésben kamatfelár,
akkor nekünk kell csinálnunk.**

Ehhez nemcsak azt kell megnéznünk,
mennyi volt a 3 havi BUBOR,
hanem azt is, hogy a 3 havi LIBOR,
a 3 hónapos londoni bankközi kamatláb
milyen értéken állt a szerződéskötéskor,
ezt vonjuk ki
a szerződés szerinti induló ügyleti kamatból,
eredményként meg lesz a kamatfelárunk,
és ezt a kamatfelárat ezután
már csak hozzá kell adnunk a BUBOR-hoz.

Na ugye, milyen egyszerű.
Innentől az új érvényes tartalom
már **ott áll szépen előttünk....**

Devizahiteles perek tízezrei

Az Országos Bírósági Hivaltól (OBH) kapott adatokat dolgozta fel a Magyar Idők 2017. júniusában. Az elmúlt két évben, 2015-ben és 2016-ban több mint 30.000 devizahiteles ügy érkezett a bíróságokra. 2016. év végén összesen 8.000 devizahiteles ügy volt még folyamatban. A két adatot összevetve az az eredményt kapjuk, hogy 22.000 devizahiteles ügyet legfeljebb 24 hónapon belül végérvényesen lezártak a bíróságok. Szükségesnek tartom, hogy parlamenti devizahiteles bizottság állapítsa meg, minden ügyet érdemben vizsgáltak-e meg a bíróságok, vagy a kidolgozott tervnek megfelelően egyszerűen „kilőtték”-e a devizahiteles pereket a bíróságok?

Lapunk kérdésére
az Országos Bírósági Hivatal
(OBH) azt közölte:
**a 2013 novembere
és 2016 vége közötti időszakban,**
vagyis nagyjából három év alatt
58 ezer hitelügy érkezett
az igazságszolgáltatáshoz.
36 ezer procedúra tekinthető devizaesetnek,
ezeket kifejezetten devizaalapú kölcsönök
vagy ilyen jellegű lízingek kapcsán
indították az ügyfelek.

2016-ban több bírósági eljárás vette kezdetét
az ilyen hitelek miatt,
mint az azt megelőző
két esztendőben összesen.
A múlt évben – szám szerint –
19 ezer devizaeljárás kezdődött
a korábbi időszak összesen
16 ezer esetével szemben.

2013 végén hozzávetőleg
hatszáz devizaügy
volt folyamatban az országban.

A döntésre váró ügyek száma két év alatt
ötezerre szökött fel,
a tavalyi esztendő utolsó napján pedig már
nyolcezer körül mozgott.

Beérkezett devizahiteles ügyek száma

2014 – 5.300 ügy

2015 – 11.000 ügy

2016 – 19.100 ügy

**Az év végén folyamatban lévő
devizahiteles ügyek száma**

2014 – 500 ügy

2015 – 5.000 ügy

2016 – 8.000 ügy

Jogalkotói szándék és bírói gyakorlat

A Kúria vezetése által kidolgozott megoldás nem csak arra vonatkozik, amikor az árfolyamkockázattal kapcsolatban volt a bank megtévesztő, hanem akkor is amikor a bank más okból (is) eleve semmis szerződést köt. Amikor kötelező elemei hiányoznak a kölcsönszerződésnek. Ezeket az elemeket a bankok működésére kidolgozott speciális hitelintézeti törvény tartalmazta. Egy bankkölcsönszerződés kötelező elemei a devizás kölcsönszerződések megkötésének idején: a szerződés tárgya, THM, kamat, összes költség, törlesztő részletek összege és száma stb. A törvény híres fogyasztóvédelmi pontjai:

Fogyasztási kölcsön

213. §

**(1) Semmis az a fogyasztási,
lakossági kölcsönszerződés,**

amelyik nem tartalmazza

a) **a szerződés tárgyát,**

b) az éves, százalékban kifejezett

teljes hiteldíjmutatót,

a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett

egyéb - esetleges - költségek

meghatározását és összegét,

vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg,

az ezekre vonatkozó becslést,

c) **a szerződéssel kapcsolatos összes költséget,**

ideértve a kamatokat, járulékokat,

valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét,

d) **azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek**

a részletes **meghatározását,**

amelyek esetében **a hiteldíj megváltoztatható,**

vagy ha ez nem lehetséges,

az erről szóló tájékoztatást,

- e) a **törlesztő részletek számát, összegét**, a törlesztési időpontokat,
- f) a szükséges biztosítékok meghatározását, valamint
- g) a szerződéshez kapcsolódóan a fogyasztótól megkövetelt biztosítások megjelölését.

(2) A fogyasztási kölcsönszerződésre vonatkozó szabályoktól a fogyasztó hátrányára eltérő szerződési kikötés semmis.

(3) A szerződés semmisségére **csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.**

Most már ismerjük, hogy milyen adatok, információk hiánya okozza a kölcsönszerződés semmisségét. Az alapvető hiányosságok miatt semmis szerződések esetében a bíróságokon már alkalmazzák a kidolgozott megoldásokat, „meggyógyítják” a szerződéseket. Ha ez eljáró bíróságok esetleg nem megfelelő döntést hoznak, akkor a Kúria meghozza a kívánatos ítéletet. Ha hiányzik a kölcsönszerződésből pl. a kamatláb, az ügyleti kamat, akkor utólag beírják a szerződésbe. Ha az elsőfokú bíróság ezt a CHF bankközi kamatlábként határozza meg, akkor a másodfokú bíróság a magasabb forint MNB alapkamatra emeli. Ha ez még mindig alacsony a banknak, akkor a Kúria a bank által kiszámolt kamatot illeszti a szerződésbe. Teljesen nyilvánvaló, a bank, az alperes törvényt sértett, szerződése semmis. A szerződést a bíróságnak meg kellett „gyógyítani”. A Kúria döntése szerint mégis a felperes, az adós fizet perköltséget. Mindez így jelenik meg egy ítéletben:

A Kúria ... az érvénytelen szerződést
érvényessé nyilvánítja oly módon,
hogy az ügyleti kamat mértékét
19,64 %-ban határozza meg.

Az elsőfokú bíróság
résztételeiben megállapította,
hogy a perbeli kölcsönszerződés
– az ügyleti kamat
százalékban kifejezett éves mértékének
elmaradása miatt –
részlegesen érvénytelen.

A szerződést megkötésének időpontjára
visszamenő hatállyal
érvényesnek nyilvánította akként,
hogy az ügyleti kamat
szerződéskötés kori éves mértékét
2,31 %-ban határozta meg.

A másodfokú bíróság rámutatott, hogy
... az ügyleti kamat éves százalékos mértéke
feltüntetésének elmaradása
a kölcsönszerződés
teljes érvénytelenségét eredményezi.

Az ügyleti kamat
szerződéskötés kori mértékét viszont...
a jegybanki alapkamattal egyező mértékben
kell meghatározni. (8,0 %)

Kötelezi a felperest,
hogy 15 napon belül **fizessen** meg
az alperesnek
97.841 Ft
felülvizsgálati eljárási költséget.

Egy másik ügyben a másodfokú törvényszék jogerősen érvénytelennek nyilvánította a szerződést. Egyrészt a kölcsön összege, a szerződés tárgya nem volt meghatározva a szerződésben, másrészt azért is érvénytelen volt a szerződés, mert a bank olyan költséget számolt fel, mely nem volt feltüntetve a szerződésben (lásd az árfolyamrész, a vételi-eladási árfolyam használata). Tehát a bank (felperes) nem tartotta be a fogyasztóvédelmi törvényi előírásokat. Évekkel később, az időközben született 1/2016 PJE hatására a szerződést „meggyógyította” a bíróság (az árfolyamrész kérdését a 6/2013 PJE-re hivatkozva a törvényhozás rendezte – így erről a bíróságnak már nem kellett döntenie). A jogerős ítélet után bekövetkezett változások (a Kúria jogegységi határozatai) hatására, a korábban jogerősen pernyertes adós (alperes) hirtelen pervesztes lett! A bíróság első fokon több mint három millió forint megfizetésére kötelezte az adóst. Az adós jogerősen pert nyert és mégis vesztett... – azért mert a Kúria az „adósok érdekében” jogegységi döntéseket hozott. Nézzük az ítélet részleteit:

A Szegedi Törvényszék meghozta
az alábbi ítéletet

... a kölcsönszerződést **érvényessé nyilvánítja akként,**
hogy a **kölcsön összege 22.000.000 Ft,**
illetve ahol a kölcsönszerződésben
a HUF/CHF deviza vételi és eladási
árfolyam szerepel,
azon a Magyar Nemzeti Bank
hivatalos HUF/CHF árfolyamát kell érteni.

(előzmény)

A Szegedi Törvényszék a peres felek között
korábban folyamatban volt perben
jogerős ítéletet hozott,
amelyben megállapította,
hogy a perrel érintett **kölcsönszerződés érvénytelen.**
A kölcsön összegét illetően tehát
miután annak
devizában meghatározott konkrét összege
a szerződés megkötése napján
figyelemmel a későbbi utalási időpontjára
nem határozható meg,

a felek között
kölsönösen **egybehangzó akaratnyilatkozat**
a kölcsönösszeg devizában meghatározott mértékére **nincs**.

A bíróság álláspontja szerint az, hogy
.... a kölcsön összege utóbb meghatározható,
a kölcsönszerződést **nem teszi érvényessé**.

A vételi és eladási árfolyamok alkalmazásából
eredő teher olyan **költségnek minősül**,
amelyeket a kölcsönszerződésben **fel kell tüntetni**.

Miután a felek közötti megállapodások
ezen jogszabályi kritériumnak nem felelnek meg,
azok emiatt is **érvénytelenek**
a Hpt. 213. § (1) bekezdés b, és c pontja értelmében.

(ugyanaz a bíróság pár évvel később)

A perrel érintett kölcsönszerződésben
a kölcsön összege devizában
nem került meghatározásra,
azonban arra nincs is szükség,
hiszen a már idézett szerződési feltételek
értelmében és alapján
a kölcsönösszeg devizában,
azaz kirovó pénznemben
kifejezett **egyenértéke kiszámítható**
a folyósításkor,
az akkor irányadós árfolyam
figyelembe vételével.

A jogegységi határozat indoklása szerint
már nem tartható fenn...
hogy a **különnemű árfolyam** alkalmazása során
felmerülő különbözet,
mint költség mértéke **feltüntetésének hiánya**
a szerződés semmisségét eredményezi.

A jogegységi határozat ugyanis
tisztességtelennek minősítette
a különnemű árfolyam alkalmazását...
a szerződés
nem minősíthető jogszabályba ütközőnek.

**Kötelezi az alpereseket,
hogy fizessenek meg
a felperesnek egyetemlegesen
15 napon belül
1.700.000 Ft perköltséget.**

**Kötelezi az alpereseket,
hogy fizessenek meg az Államnak,
külön felhívásra egyetemlegesen
1.500.000 Ft le nem rótt eljárási illetéket.**

Uniósi irányelv: a fogyasztók a tények teljes ismeretében hozhassanak döntést

Az uniós fogyasztóvédelmi irányelvek már évtizedek óta tartalmazzák azt a teljesen ésszerű és jogos elvárást, hogy a fogyasztóknak a tények teljes ismeretében legyen módjuk döntéseket hozni. Erre az uniós irányelvre hivatkozva hazánkban is született jogerős bírósági ítélet. Részlet a 2008. márciusában kötött gépjármű kölcsön perben hozott jogerős közbenső ítéletből:

A fogyasztói hitelmegállapodásokról
és a 87/102 EKG Tanácsi irányelv
hatályon kívül helyezéséről szóló
2008/48 EK

Európai Parlament és Tanácsi irányelv
preambulumának 19. bekezdése értelmében
annak érdekében, hogy **a fogyasztók
a tények teljes ismeretében
hozhassanak döntést,**

a hitelmegállapodás megkötését megelőzően
kell megkapniuk a **megfelelő tájékoztatást**
a hitel feltételeiről és kötelezettségeikről
olyan tájékoztató formájában,
amelyet a fogyasztók magukkal vihetnek
és tanulmányozhatnak.

A 24. bekezdés utal arra, hogy
**a fogyasztót
a hitelmegállapodás megkötése előtt kell
széleskörűen tájékoztatni,**
tekintet nélkül arra,
hogy a hitel forgalmazásában
részt vesz-e hitelközvetítő.

A fogyasztóknak
a hitelmegállapodás megkötését
megelőző tájékoztatása körében
az 5. cikk (1) bekezdése szerint is
a tájékoztatásnak kellő időben
és azt megelőzően kell megtörténnie,
hogy a fogyasztót bármilyen hitelmegállapodás
vagy ajánlat kötelezné,
azaz a tájékoztatásnak
a szerződés megkötését megelőzően kell megtörténnie.

Az 5. cikk e rendelkezése szerint
a fogyasztó számára
olyan információkat kell biztosítani,
hogy megalapozott döntést hozhasson
a hitelmegállapodás megkötésével
járó következményekről.
A fogyasztót tehát olyan helyzetbe kell hozni,
hogy **megalapozottan tudjon dönteni**
a szerződés várható következményeiről,
fel tudja mérni
a kötelezettségvállalással járó kockázatot
és annak hatásait.

Az irányelv ugyan
2008. június 11-től lépett hatályba,
azonban rendelkezését
a fogyasztók védelmére vonatkozó
hazai jogszabályok,
a Ptk. 209. § (4) és (5) bekezdései
értelmezése során
nem lehet figyelmen kívül hagyni,
az iránymutató a perbeli esetben is.

Helytállóan hivatkozott
ennek alapján a felperes
a fellebbezésében arra,
hogy ilyen tájékoztatást az alperestől,
illetve az alperes meghatalmazottjaként
eljáró személytől nem kapott,

**így nem került olyan helyzetbe,
hogy a konstrukció egyik lényegi elemét,
az árfolyamkockázat tényleges hatását felmérhesse.**

Nyilatkozata szerint az ügyintézés során
az autókereskedés részéről eljáró személy
a szerződés 7. pontjába foglalt
fokozott kockázatra vonatkozó kitételrel ellentétes
tájékoztatást adott a felperesnek,
amikor arról tájékoztatta, hogy
„az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően
nem volt nagy kilengés”,
**azaz az árfolyamváltozásban
rejlő kockázatot bagatellizálta.**
E tájékoztatást is figyelembe véve
a felperes mint fogyasztó
a szerződés megkötését megelőzően
**nem került olyan helyzetbe,
hogy megalapozottan tudjon dönteni
az árfolyamkockázat
és az azzal járó szerződéses
kötelezettségvállalás tekintetében.**

Nem kapott megfelelő
és objektív tájékoztatást arról,
hogy a kizárólag általa vállalt kockázat azt jelenti,
**hogy a törlesztőrészlet
többszörösére emelkedhet
és ennek nincs felső határa.**

Az európai fogyasztóvédelmi irányelveket figyelembe véve hozott törvényt 2008. júniusában a Parlament. Ez a törvény a „fogyasztói magatartás torzításának” nevezi, ha a fogyasztót nem gondos, szakszerű tájékoztatással olyan döntés meghozatalára készítetik, melyet megfelelő tájékoztatás ismeretében nem hozott volna meg. Ez a törvény „megtévesztő mulasztásnak” nevezi azt, amikor a fogyasztó elöl jelentős információt hallgatnak el és ezáltal a fogyasztót olyan döntés meghozatalára készítetik, amelyet egyébként nem hozott volna meg. Részletek a törvényből:

- Tisztességtelen**
az a kereskedelmi gyakorlat,
- a)
amelynek alkalmazása során
a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója
nem az ésszerűen elvárható szintű szakismerettel,
illetve nem a jóhiszeműség és tisztesség
alapelveinek megfelelően elvárható gondossággal jár el
(a továbbiakban: szakmai gondosság követelménye), és
- b)
amely érzékelhetően rontja
azon fogyasztó lehetőségét az áruval kapcsolatos,
a szükséges információk birtokában meghozott
tájékozott döntésre,
akivel kapcsolatban alkalmazzák,
illetve akihez eljut,
vagy aki a címzettje,
és ezáltal **a fogyasztót**
olyan ügyleti döntés
meghozatalára készíteti,
amelyet egyébként
nem hozott volna meg
(a továbbiakban:
a fogyasztói magatartás torzítása),
vagy erre alkalmas.

**Megtévesztő
az a kereskedelmi gyakorlat, amely**

a)

– figyelembe véve valamennyi tényszerű körülményt,
továbbá a kommunikáció eszközének korlátait – az adott helyzetben

a fogyasztó tájékozott üzleti döntéséhez szükséges

és ezért jelentős információt elhallgat,

elrejt, vagy azt homályos, érthetetlen,

félreérthető vagy időszerűtlen módon

bocsátja rendelkezésre,

vagy nem nevezi meg

az adott kereskedelmi gyakorlat

kereskedelmi célját,

amennyiben az a körülményekből

nem derül ki, és

b)

ezáltal **a fogyasztót**

olyan üzleti döntés meghozatalára készíti,

amelyet egyébként

nem hozott volna meg,

vagy erre alkalmas

(a továbbiakban: **megtévesztő mulasztás**).

2008. évi XLVII. törvény - A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról
3.§ (2) és 7.§ (1)

A törvényt az Országgyűlés 2008. június 9.-én fogadta el

EBRD megállapodás és hazánk vállalásai

A 2015 február 9.-én sajtótájékoztatón jelentette be Orbán Viktor miniszterelnök, hogy megállapodást írtak alá Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bankkal (EBRD). Ebben a megállapodásban hazánk számos kötelezettséget vállalt, az hogy pontosan miket, egyáltalán nem derül ki a közös sajtótájékoztató anyagából:

Háromoldalú megállapodást írt alá
Orbán Viktor miniszterelnök
Suma Chakrabartival,
az Európai Újjáépítési
és Fejlesztési Bank (EBRD) elnökével és
Andreas Treichl-lel,
az Erste Group Bank AG vezérigazgatójával,
melynek értelmében Magyarország
– hasonlóképp az EBRD-hez –
15-15 százalék tulajdonrészt vásárolhat
az Erste Bankban.

Suma Chakrabarti,
az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) elnöke
történelmi lépésnek nevezte a megállapodást,
amely szavai szerint azt jelzi,
hogy szilárd alapokra tudják helyezni ezzel
a banki együttműködést,
mivel **számos kötelezettséget
vállalnak a szerződést aláíró felek.**

Tulajdonrészt vásárol Magyarország az Erste Bankban – közös sajtótájékoztató
<http://www.kormany.hu/hu/a-miniszterelnok/hirek/elo-kozvetites-orban-viktor-sajtotajekoztatot-tart-az-ebrd-elnokevel-es-az-erste-bank-vezorigazgatojaval>

Orbán Viktor írásban közzé tett beszédéből sem derül ki, hogy pontosan miket vállal hazánk a megállapodás aláírásával. Részletek:

Cserébe Magyarország is
vállal dolgokat.

Egy dolgot
senki sem vitathat el tőlünk,
hogy ha egyszer valamiben megállapodtunk,
akkor azt mindig megtartottuk.
Ezzel a megállapodással is így lesz.
Minden,
ami ebben a megállapodásban szerepel,
az be lesz tartva.

Tulajdonrészt vásárol Magyarország az Erste Bankban – Orbán Viktor beszéde
<http://www.kormany.hu/hu/a-miniszterelnok/beszedek-publikaciok-interjuk/tulajdonreszt-vasarol-magyarorszag-az-erste-bankban>

A megállapodás teljes szövege magyar nyelven nem érhető el a magyar kormány hivatalos honlapján, csupán angol nyelven van egy függelék (appendix) közzétéve. A sajtó elemzéseiből tudhatunk meg részleteket a megállapodásról. Néhány részlet a jól értesült sajtóból:

A devizaalapú hitelek forintosításáról szóló,
2014-es LXXVII. törvény végrehajtását
úgy kell biztosítani,
hogy annak kivitelezése során
a bankszektorra
az árfolyamkockázathoz kapcsolódó
további költségek ne háruljanak.

A kormány kinyilvánítja,
hogy a magáncsődre
és a banki ügyfelek visszamenőleges
szerződés módosítására vonatkozóan
nem lépnek életbe
új törvények, jogszabályok
a **Magyar Bankszövetséggel** való
konzultáció és a szervezet **támogatása nélkül.**

Az uniós jogszabályok betartása érdekében
a magyar kormány **tartózkodik**
olyan törvények,
intézkedések bevezetésétől,
amelyek **a bankszektor profitabilitására**
negatív hatással lehet
- azokon kívül,
amelyeket a magyar kormánynak be kell vezetnie
az uniós tagságából fakadó
kötelezettségéből adódóan.

Appendix 1 – EBRD-Government MoU

<http://www.kormany.hu/download/f/8e/30000/Appendix%201%20EBRD.pdf>

Napi.hu – Mit vállal valójában az Orbán-kormány – 2015. február 9.

http://www.napi.hu/magyar_gazdasag/mit_vallalt_valojaban_az_orban-kormany.593302.html

Megállapítások

A devizahiteles albizottság tisztán jogi kérdésként tekintett a devizahitelezésre, a gazdasági összefüggések vizsgálatával nem foglalkozott. Erre a tényre a bizottság elnöke fel is hívta a volt pénzügyminiszterek figyelmét, amikor a meghallgatásukra sor került. Az elnök köszöntőjéből:

Az Alkotmányügyi bizottság
egy albizottságot hozott létre
a deviza eladásodás okainak feltárására,
csak tájékoztatom önöket,
amelynek a legfontosabb eleme,
hogy mi
a jogi felelősség oldaláról fogjuk
ezt a kérdést megközelíteni.
Itt lényegében csak jogászok ülnek,
úgyhogy kérjük önöket,
hogy a közgazdasági elemzésektől
egy picit mentesek legyenek az expozék.

Az Országgyűlés Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságának
2002-2010 közötti lakossági deviza eladásodás okainak feltárását, valamint az esetleges kormányzati
felelősséget vizsgáló albizottság összefoglaló jelentése
2011. október 25. – 5. oldal

Mindenképpen szükséges egy parlamenti vizsgálóbizottság, mely a közgazdasági tényeket és összefüggéseket is figyelembe veszi. Egyrészt figyelembe kell venni azokat az anyagokat, melyek már 2011 végén is készen voltak és azokat is melyek később születtek. Azokra az a devizahitelezéssel kapcsolatos anyagokra gondolok, melyekből jelen kiadványomban idéztem.

Az utolsó devizahiteles albizottsági ülésen részt vettem a Hiteles Mozgalom képviselőjében (a jegyzőkönyvben tévesen Szabó Zoltánként szerepelek). Javasoltam további személyek meghallgatását és más civil szervezetek bevonását a devizahiteles albizottság munkájába.

Szabó Zoltán szakértő:

Köszönöm szépen a lehetőséget.

A parlament **Fogyasztóvédelmi bizottságában** dolgozunk
most már lassan egy éve
több civil érdekvédők,
civil szakértők.

Arra szeretném kérni az albizottságot,
hogy tegye lehetővé,
hogy **ez a szakértői munkacsoport**
részt vegyen az albizottság egy ülésén,
és mindegyik civil szervezet képviselője
el tudja mondani a véleményét
ezzel a devizahitelezéssel kapcsolatban.

Továbbá szeretném,
ha meghallgatná az albizottság
a Gazdasági Versenyhivatalnak a képviselőjét.

A PSZÁF-nak nem volt kellő jogosultsága
az elmúlt időszakban
a pénzintézetek felügyelete,
a fogyasztóvédelmi jogokat éveken keresztül
a Gazdasági Versenyhivatal folytatta le,
illetve sajnos meg kellett állapítanunk azt is,
hogy a Gazdasági Versenyhivatal
és a PSZÁF között
gyakran volt ellentmondás.

Gyakran dobálták egymásnak a labdát
és **az ügyfelek véleményével
igazából nem foglalkoztak.**
Ezt az állampolgári jogok biztosa
jelentéséből idéztem.

Szeretném,
ha az albizottság meghívná és meghallgatná
az állampolgári jogok biztosát egyrészt azért is,
hogy **a fogyasztóvédelem hiányosságairól**
szó legyen devizahiteles ügyben,
a másik pedig,
hogy **a végrehajtók ügyéről**
szintén az állampolgári jogok biztosa
készített nemrégiben egy tanulmányt.

Végül pedig
arra szeretném felhívni a figyelmet,
hogy a Fogyasztóvédelmi bizottság ülésén
elhangzott az,
hogy a bankoknak a tevékenysége
jogszerű volt és megfelelt mindenféle törvénynek,
viszont **egyetlenegy ilyen vizsgálat nem zajlott.**
Gyakorlatilag arra hivatkozott
a PSZÁF egy levelében,
amit nekünk írt,
hogy azért volt tisztességes
és jogszerű a bankoknak a viselkedése,
mert ez elhangzott
a Fogyasztóvédelmi bizottság ülésén.
Ez egyszerűen nevetséges.

Az Országgyűlés Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságának
2002-2010 közötti lakossági deviza eladósodás okainak feltárását, valamint az esetleges kormányzati
felelősséget vizsgáló albizottság összefoglaló jelentése
2011. november 12. – 30-31. oldal

Kezdeményezéseimre megszavazta az albizottság, hogy meghallgatja az általam javasolt személyeket és a civilek is részt vehetnek az albizottság munkájában (valamint a pártok szakértői is). Az albizottság megszavazta azt is, hogy a jelentéstervezet elküldik a civileknek is, így lesz módjuk azt értékelni, véleményezni. Mindezekre nem került azonban sor, az albizottság lezárta a munkáját és az utolsó ülésén már csak az elkészült anyag megszavazására került sor. Sudár István devizahiteles küzdőtársammal közösen levelet írtunk az albizottság elnökének, felhívtuk a figyelmét arra, hogy a saját döntését nem hajtotta végre az albizottság, azonban a levelünkre a mai napig nem érkezett válasz. Részlet a bizottsági ülés jegyzőkönyvéből, az elnök beszél:

A jegyzőkönyv számára mondom,
meghosszabbította az alkotmányügyi bizottság
a mandátumunkat január 31-éig.

Én elkészítetek egy írásbeli jelentést,
és a pártok meg fogják kapni,
képviselők, alelnök úr,
minden párt,
megkapják a civilek,
tehát mindenki megkapja
az úgynevezett jelentéstervezetet,
és azt **nyilvános vitában fogjuk megvitatni**
azzal a meghagyással,
hogy a pártok szakértőket állíthatnak,
és írásban
észrevételeket tehetnek természetesen,
szerintem ez így korrekt.

Ezt teszem fel szavazásra,
aki ezzel egyetért,
kérem, kézfelemeléssel jelezze.
(Szavazás.)
Egyhangúlag elfogadtuk.

Ily módon nyilvánvalóan
azoknak a szervezeteknek,
amelyekről ön tett említést,
a Gazdasági Versenyhivatal,
az állampolgári jogok országgyűlési biztosa,
ha jól fogalmaztam,
nem tudom, mi a neve most.
(Dr. Vas Imre: Alapvető jogok biztosa.)
Alapvető jogok biztosa,
illetőleg a meghallgatottak,
nemzeti bank,
PSZÁF,
bankszövetség,
a volt pénzügyminiszterek,
akik megtisztelték a bizottsági ülést.
Ezek a személyek is megkapják,
és természetesen lehetőséget adunk arra,
hogy **az összegző jelentéstervezetünket**
egy nyilvános ülésen,
ha kell, több ülésen,
ez január hónapra fog datálódni.

Határidők,
tehát most elkészül a bizottsági jelentés,
január 10-ike, 15-ike környékén
megkapják a tagok,
tehát január 10-ike körül elkészül
a vizsgálati jelentéstervezet,
és utána pedig egy-másfél hét vizsgálódás
és utána bizottsági ülés.
Kettőt terveznénk.

Az Országgyűlés Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságának
2002-2010 közötti lakossági deviza eladósodás okainak feltárását, valamint az esetleges kormányzati
felelősséget vizsgáló albizottság összefoglaló jelentése
2011. november 12. – 30-31. oldal
<http://www.hitelesmozgalom.eoldal.hu/cikkek/a-parlament-ben/nyilt-level-dr.-papcsak-ferenc-deviza-hitelezessel-foglalkozo-albizottsag-elnokehez-.html>

Az albizottság tevékenysége óta már több mint öt év eltelt, a probléma azonban nincs megoldva. Ugyan születtek devizahiteles törvények, azonban a törvényalkotási folyamat során a civilek véleményét nem kérték ki, azt az egyetlen parlamenti bizottságot, ahol a civilek elmondhatták a véleményüket, véleményezhették a törvényjavaslatokat, kérdezhették a minisztériumok, az MNB, a PSZÁF munkatársait megszüntette az Országgyűlés. A Fogyasztóvédelmi bizottság civilekkel egyeztető munkáját semmilyen más bizottság nem vette át. A Parlament a Kúria döntései alapján hozta meg a devizahiteles törvényeket, nem vette figyelembe a devizahiteles albizottság megállapításait. Mindenképpen szükséges egy parlamenti devizahiteles vizsgálóbizottság, melynek munkájában a civilek is részt vesznek.

A Kúria úgy hozott jogegységi határozatokat, hogy gazdasági tényeket, összefüggéseket teljes mértékben figyelmen kívül hagyott. A Hiteles Mozgalom és más civil szervezet véleménye szerint a Kúria a döntéseiben átértelmezte a fogyasztóvédelmi jogszabályokat.

Jelentős változás történt Hitelintézeti törvény fogyasztóvédelmi pontjaiban 2003-ban, akkor amikor a devizahitelezés még nem terjedt ki a jelzálog- és lakáscélú hitelekre, amikor még csak pár éves gépjármű kölcsönöket lehetett devizában kötni. Ekkor jött létre az új 213.§, mely a „semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés” megállapítással kezdődik. Korábban a szerződést ezen § szerint meg kellett támadni bíróságon, nem volt automatikus a semmisség. A „megtámadhatja” gyenge szabályzó erőnek ítéltetett és helyette a sokkal erőteljesebb „semmis az a kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza...” kifejezés került a Hpt. 213.§-ba:

213.§ (1996-tól)

A hitelfelvevő **a szerződést megtámadhatja**,
ha a fogyasztási kölcsönszerződés **nem tartalmazza**:
a, a hiteldíj százalékos értékét
b, azoknak a feltételeknek, illetőleg körülményeknek
a részletes meghatározását,
amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható
c, a hiteldíj számítása során figyelembe nem vett
egyéb – esetleges – költségek meghatározását és összegét,
vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg,
az ezekre vonatkozó becslést...

Hitelintézeti törvény (Hpt.) – 1996. december 12. – Közlönyállapot.

Jelenleg a Kúria által kidolgozott menetrend szerint „lövik ki” a devizahiteles pereket, „gyógyítják meg” a semmis kölcsönszerződéseket, alakítanak érvénytelen szerződéseket érvényessé.

Akik állampolgári alapjogukkal kívánnak élni, és a tisztességtelen, erőfölényükkel visszaélő bankok ellen pereket indítanak, hivatkozva a fogyasztóvédelmi jogszabályokra, annak a veszélynek teszik ki magukat, hogy a bíróság megállapítja ugyan hogy igazuk van, semmis a szerződés, azonban a szerződést szövegébe belenyúlva érvényessé teszik azt, majd pervesztesnek nyilvánítva az államilag védendő Fogyasztót, esetenként több millió forint megfizetésével sújtják.

Mindenképpen szükséges egy parlamenti vizsgálóbizottság, mely megvizsgálja, érvényesülnek-e hazánkban az Alaptörvényben rögzített fogyasztóvédelmi elvek, elérte-e a célját a 2003-as Hpt. módosítás, van-e jelenleg olyan visszatartó erő e törvényekben, mely arra ösztönzi a bankokat, hogy betartsák a fogyasztóvédelmi előírásokat?

**Magyarország fellép
az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben,
és védi a fogyasztók jogait.**

**Mindenkinek joga van ahhoz,
hogy az ellene emelt bármely vádat
vagy valamely perben
a jogait és kötelezettségeit
törvény által felállított,
független és pártatlan bíróság
tisztességes és nyilvános tárgyaláson,
ésszerű határidőn belül bírálja el.**

Alaptörvény M cikk és XXVIII cikk

Teljes mértékben elfogadhatatlan, hogy a becsapott és megtévesztett fogyasztók devizahiteles szerződéseit olyan forintkölcsonné alakítsák, amilyen kölcsönt nem kívántak semmiképpen sem felvenni. Már a hozzáállás is sérti az alapvető jogainkat, amikor „kegyelemdőfésről” beszélnek a bíróságokon.

Mindenképpen szükséges egy parlamenti állásfoglalás, amely kiáll a hazai és nemzetközi fogyasztóvédelmi elvek és szabályok mellett és iránymutatást ad minden bírónak ahhoz, hogy miként kell értelmezni a fogyasztóvédelmi elveket. A társadalom széles rétegeit meg kell ismertetni a forint és a devizakölcsönök alapvető tulajdonságaival, azzal, hogy a kedvezőbb havi törlesztési összeg, csak egy röpkedvező kiinduló pont, a devizahitel egy idő után nagyobb teher, mintha az adós forintos kölcsönt választott volna. Teljesen más a két kölcsön törlesztési karakterisztikája.

A devizahitelezés időszakában a hatalmi ágak vezetői nem vették figyelembe a nemzetközi jelzéseket, figyelmeztetéseket, mindig a bankok lobby ereje győzedelmeskedett. Még rengeteg per van folyamatban. Elfogadhatatlan, hogy téveszmék alapján született jogegységi határozatok és Kúriai elvárások, netán utasítások befolyásolják a független bíróságok munkáját. További társadalmi katasztrófákat sikerülne elkerülni, ha ugyanazt a hibát nem követnék el a hatalmi ágak vezetői, mint 10-15 éve. A tanulság mindannyiunknak keserves: nem lehet semmiképpen sem figyelmen kívül hagyni a figyelmeztetéseket.

Mindenképpen szükséges, hogy parlamenti bizottság megismerje a teljes EBRD megállapodást. A magyar kormány több EUB-Curia előtt lévő perben is kifejtette álláspontját. Ezeket az álláspontokat a kormány titkolja. Meg kell vizsgálni, hogy milyen tartalmú nyilatkozatot tett a Kormány, végzett-e „öncenzúrát”, nehogy kedvezőtlen helyzetben tüntesse fel a bankszekort.

Ábra gyűjtemény

Példa a határidős árfolyam kiszámítására

Deviza ügyletek
Általános Terméktájékoztató

8. Határidős ügyletek működése

A) Határidős ár meghatározása

Induló adatok

Spot ár	300,00 (bid)/ 300,60 (ask)
	EUR/HUF
Határidős futamidő	30 nap
HUF betéti kamat	3,50%
EUR betéti kamat	0,20%
HUF hitel kamat	5,00%
EUR hitel kamat	1,50%

1 hónapos határidős vétel

Határidős euró vételt és határidős forint eladást jelent a határidős árfolyamon:

$$F_L = 300,60 \frac{1 + 5,00\% \times \frac{30}{365}}{1 + 0,2\% \times \frac{30}{365}} = 301,79$$

1 hónapos határidős eladás

Határidős euró eladást és határidős forint vételt jelent a határidős árfolyamon:

$$F_S = 300 \frac{1 + 3,50\% \times \frac{30}{365}}{1 + 1,50\% \times \frac{30}{365}} = 300,49$$

Az azonnali és határidős árfolyam összehasonlítása a Krugman - Obstfeld könyvből.

13.1. ábra - A dollár/font azonnali és határidős árfolyama, 1974–1998

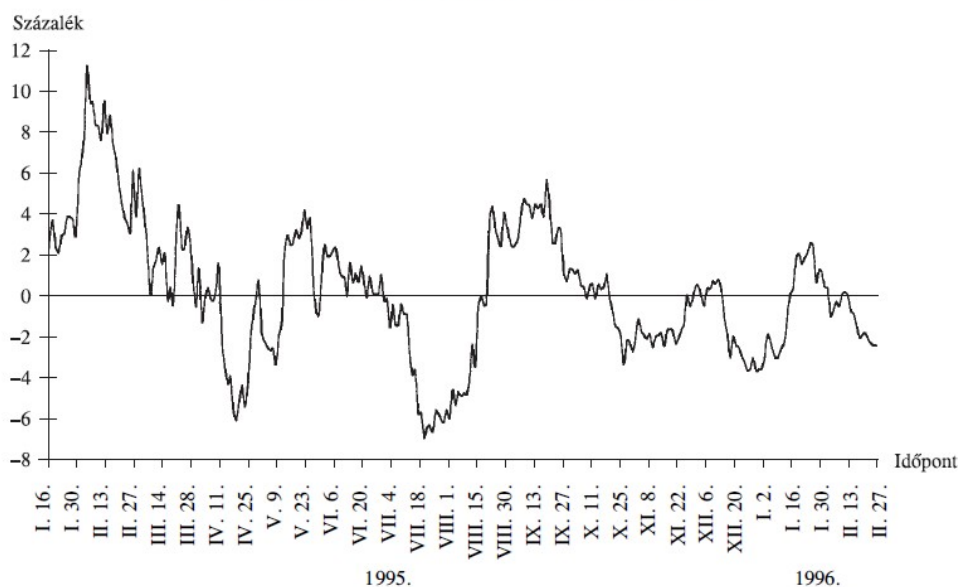
Az azonnali és határidős árfolyamok szorosan együtt mozognak.

Forrás: OECD, Main Economic Indicators. Az ábrán az azonnali és a 90 napos határidős árfolyamok hónap végi értékei szerepelnek.

Az azonnali (jövőbeni spot) és határidős (forward) árfolyam összehasonlítása Barabás Gyula elemzésében.

I. ábra

A jövőbeli spot és a forward árfolyam eltérése

Megjegyzés: A határidős árfolyamot a LIBOR-ráták alapján a fedezett kamatparitás felhasználásával számítottam.

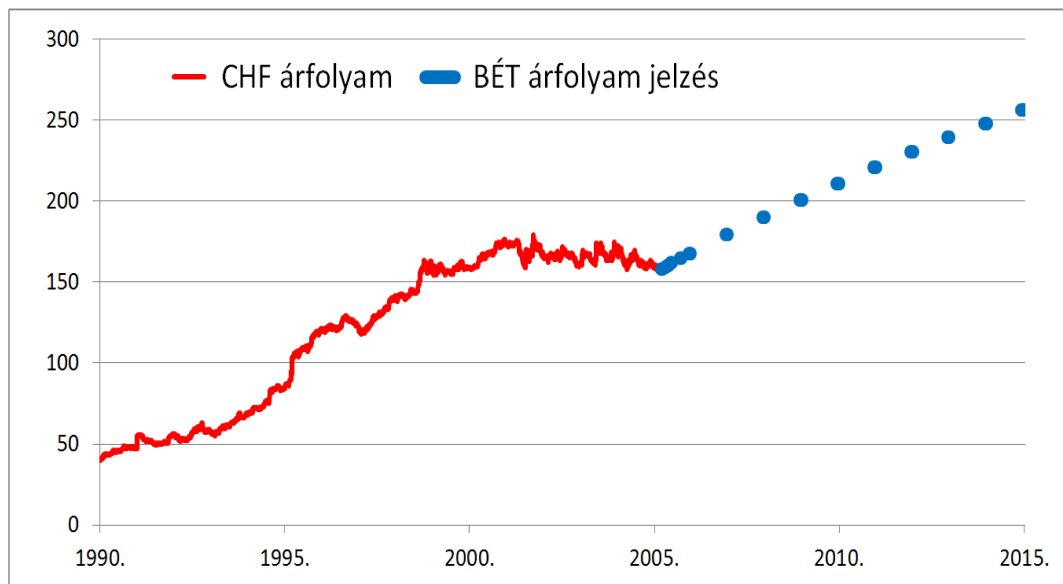
Részlet a BÉT 2004-es tájékoztatójából. A magyar és a svájci állampapír hozamokból számolt árfolyamok az „elszámolóárak” oszlopban vannak. Az időpontok a „határidős kontraktus” oszlopban.

9. táblázat:

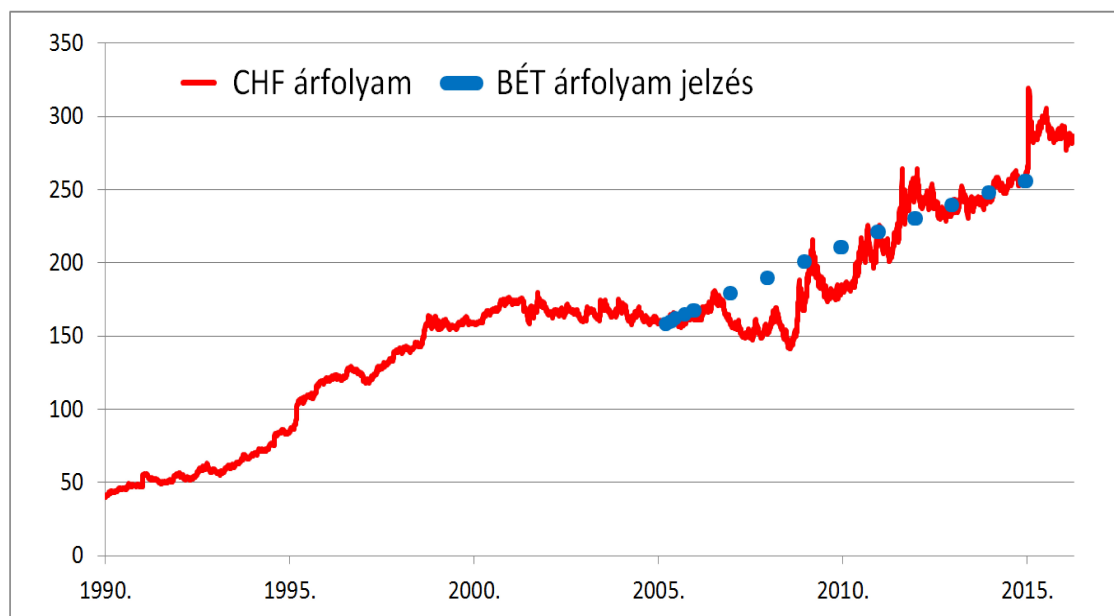
Határidős kontraktus	Elszámolóárak	hónap	havi törlesztőrészlet	díj	fedezet
CHF0503	158,13	1	114 802 Ft	115 Ft	9 750 Ft
CHF0504	159,22	1	115 594 Ft	116 Ft	9 750 Ft
CHF0505	160,06	1	116 204 Ft	116 Ft	9 750 Ft
CHF0506	162,13	3	353 119 Ft	1 059 Ft	29 250 Ft
CHF0509	165,00	3	359 370 Ft	1 078 Ft	29 250 Ft
CHF0512	167,51	3	364 837 Ft	1 095 Ft	29 250 Ft
CHF0612	179,29	12	1 561 982 Ft	18 744 Ft	117 000 Ft
CHF0712	189,89	12	1 654 315 Ft	19 852 Ft	117 000 Ft
CHF0812	200,50	12	1 746 771 Ft	20 961 Ft	117 000 Ft
CHF0912	210,92	12	1 837 557 Ft	22 051 Ft	117 000 Ft
CHF1012	220,95	12	1 924 926 Ft	23 099 Ft	117 000 Ft
CHF1112	230,49	12	2 008 050 Ft	24 097 Ft	117 000 Ft
CHF1212	239,51	12	2 086 621 Ft	25 039 Ft	117 000 Ft
CHF1312	247,98	12	2 160 371 Ft	25 924 Ft	117 000 Ft
CHF1412	256,10	12	2 231 160 Ft	26 774 Ft	117 000 Ft
Fedezett CHF hitel összesen			18 635 679 Ft	210 120 Ft	1 170 000 Ft
Forint hitel		120	161 335 Ft		
Forint törlesztőrészletek összesen			19 360 195 Ft		

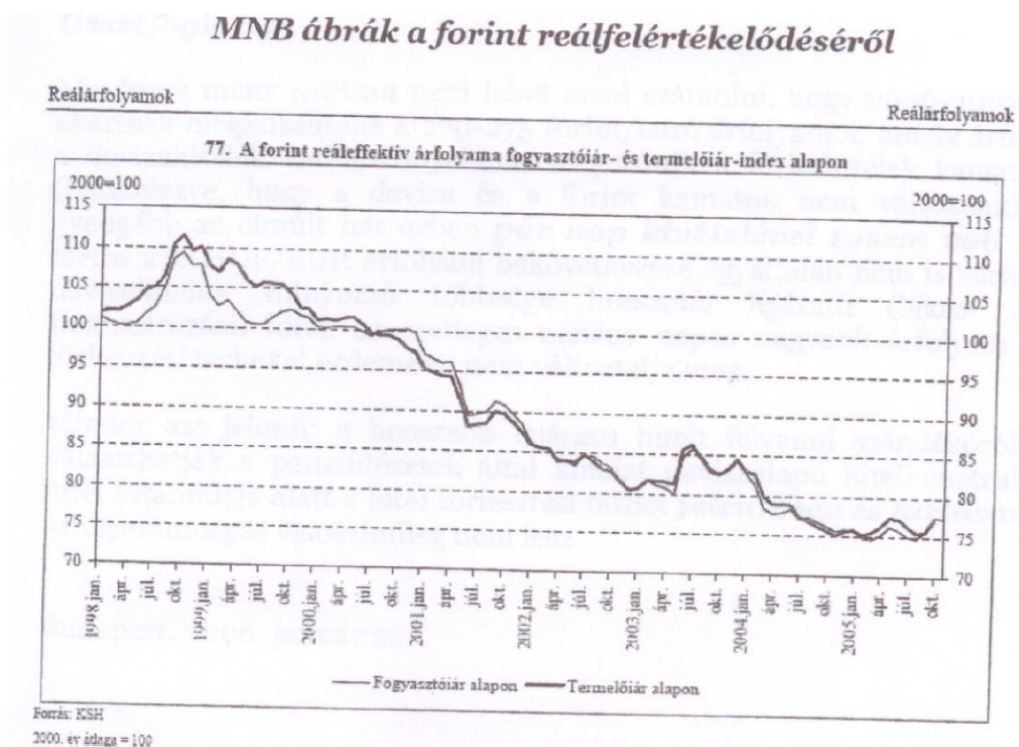
A CHF árfolyama a BÉT tájékoztató elkészültéig és az előző táblázatban szereplő árfolyamok.

Az alábbi ábrán már látható a tényleges CHF árfolyam is.

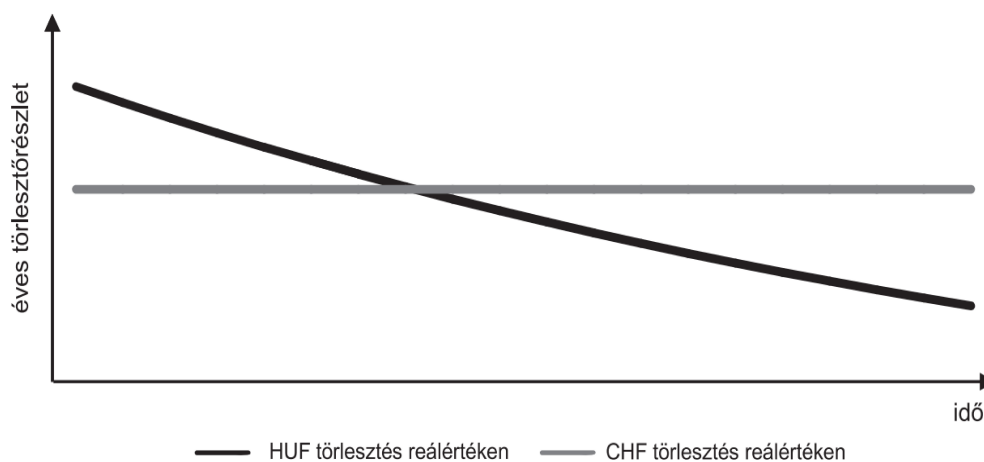
A Bankszövetség egyik ábrája a 2006 januári tájékoztatásból, melyben mutatja, hogy a forint kevésbé romlott.

Kovács Levente ezzel az ábrával mutatja meg, hogy a devizahitel törlesztő részlete forintban csak a futamidő elején alacsony, egy idő után, már magasabb a devizahitel törlesztő részlete, mint a forint hitel törlesztő részlete.

2. grafikon

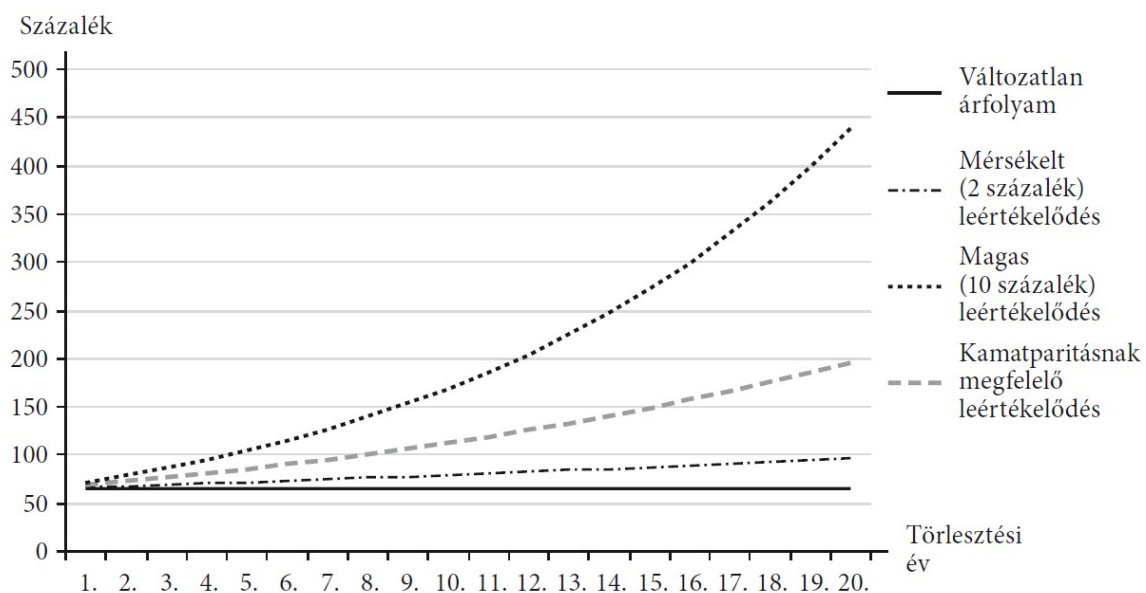
A forint- és a devizahitel-törlesztés karakterisztikái

Király Júlia és Simonovits András ábrája, melyen a havi törlesztő részlet növekedés látható, különböző forintleértékelődések esetén, a forint hitel törlesztő részletéhez képest.

8. ábra

Devizaalapú hitel törlesztőrészei forintban a forintalapú hitel törlesztőrészeihez viszonyítva, különböző leértékelődési ütemek mellett

A szerző korábbi devizahiteles könyvei:

Devizahitel – Hol az (i)gazság

(2014.november - ISBN 978-963-12-1009-5)

Devizahitel – Tisztelt Ügyészség

(2016. szeptember - ISBN 978 -963-12-6442-5)

Devizahitel – A Kúria valótlan állításai

(2017. február - ISBN 978-963-12-8045-6)

Ez a kézikönyv annak igazolása, hogy bő 5 év elteltével miért van szükség újra parlamenti devizahiteles bizottság munkájára.

Közgazdasági törvényszerűség, hogy a forintos és devizás kölcsönök törlesztő részletének alakulása eltérő: a devizás törlesztő részlete ugyan kezdetben alacsonyabb, azonban egy idő után lényegesen magasabb lesz, mintha az adós forintos kölcsönt vett volna fel. A devizahitelezés legintenzívebb időszakában (2004-2008), a forint azért tűnt stabilnak, mert ez idő alatt kevésbé romlott, mint kellett volna a gazdasági alapelvek szerint.

Ezeket a tényeket az adósok elől elhallgatták. Valótlan állításokkal az embereket a bankok becsapták.

Megvizsgálandó, hogy a Kúria azon terve, hogy a devizahiteles pereket „kilőjék”, a semmis szerződéseket „meggyógyítsák”, ha esetleg valami „szerencse” folytán pert nyer az adós, akkor „kegyelemdöfést” adjon neki a bíróság – miként felel meg az uniós fogyasztóvédelmi elveknek?

A kézikönyv segít a képviselők, a képviselő jelöltek felkészülésében és segít az adósoknak, a civileknek a képviselők, a törvényhozás, ellenőrzésében.

